

เอกสารประกอบการบรรยาย

วิชากฎหมายอาญา (ครั้งที่ ๓)

(มาตรา ๓๓๔ ถึง มาตรา ๓๖๖/๔)

เนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๘

นายชยกมล เกษมสันต์ ณ อรุณยา

ฐานกรรโชกและฐานริดเอาทรัพย์

มาตรา ๓๓๗ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกรรโชก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

ถ้าความผิดฐานกรรโชกได้กระทำโดย

(๑) ขู่ว่าจะฆ่า ขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายให้ผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัส หรือขู่ว่าจะทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์ของผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่น หรือ

(๒) มีอาวุธติดตัวมาขู่เข็ญ

ผู้กระทำความผิดฐานกรรโชกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

•
มาตรา ๓๓๘ ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยขู่เข็ญว่าจะเปิดเผยความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่สามเสียหาย จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ความผิด ๒ ฐานนี้มีความเหมือนกันที่มีการกระทำเป็น “การข่มขืนใจผู้อื่น” ซึ่งหมายถึง การบังคับให้ผู้อื่นตัดสินใจทำตามโดยไม่สมัครใจ และโดยมีเจตนาที่จะให้ผู้ถูกข่มขืนใจนั้นยอมให้หรือยอมจะให้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน แต่ลักษณะวิธีการของการบังคับนั้นมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ความผิดสองฐานนี้ไม่จำเป็นต้องมีมูลเหตุชักจูงใจหรือเจตนาพิเศษเรื่องโดยทุจริต เหมือนความผิดฐานลักทรัพย์แต่อย่างใด

ฐานกรรโชก

องค์ประกอบความผิด

๑. ผู้ใด

๒. ข่มขืนใจผู้อื่น ให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็น

ทรัพย์สิน

๓. โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม

๔. จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น

๕. เจตนา

ข้อพิจารณา

- การกระทำ การข่มขืนใจผู้อื่น ให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน หมายถึง ตัวทรัพย์ ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์นั้น เช่น การได้ใช้ทรัพย์นั้น โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การชนะการประมูลทรัพย์ เป็นต้น ถ้าเป็นการขู่เข็ญอย่างอื่น เช่น เพื่อใช้แรงงาน หรือ บริการที่ไม่เกิดประโยชน์ทางทรัพย์สินโดยตรง ย่อมไม่ผิดฐานนี้

ความผิดฐานนี้มีความใกล้เคียงกับความผิดต่อเสรีภาพตามมาตรา ๓๐๙ ที่เป็นการข่มขืนใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือจำยอมต่อสิ่งใด ซึ่งมีความหมายที่กว้างกว่าเฉพาะประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินตามความของฐานนี้ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าความผิดฐานนี้มีความผิดต่อเสรีภาพด้วยเสมอ แต่กลับกันแม้จะครบองค์ประกอบตามมาตรา ๓๐๙ ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นความผิดฐานนี้เสมอไป

ฎ.๑๔๔๗/๒๕๑๓ จำเลยกับพวกมีอาวุธปืนติดตัวเข้าไปพุดจาให้ก. คิดบัญชีการเงินที่จำเลยกับก. เข้าหุ้นทำการก่อสร้าง โดยขู่ว่าถ้าไม่คิดจะเกิดเรื่อง แต่การกระทำของจำเลยไม่บรรลุผลเพราะก. ไม่ยอมคิดบัญชีให้ จำเลยก็มีความผิดฐานพยายามกระทำความผิดต่อเสรีภาพ แต่ไม่เป็นความผิดฐานกรรโชก

การข่มขืนใจเพื่อให้มาเบิกความเป็นพยานหรือข่มขืนใจเพื่อปิดร้านอาหารของผู้เสียหาย ไม่ถือว่าเป็นประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน ไม่เป็นการกรรโชก (ฎ.๙๕๑/๒๕๗๔, ฎ.๕๔๘๓/๒๕๔๓)

ฎ.๔๗๘/๒๕๕๙ จำเลยที่ ๑ ช่มชู้บังคับให้โจทก์ร่วมไปโอนขายสิทธิการเช่าที่ราชพัสดุซึ่งมีชื่อของ ส. บุตร
โจทก์ร่วมถือสิทธิ และโจทก์ร่วมยอมไปขอร้อง ส. ให้โอนขายสิทธิการเช่าดังกล่าวโดยอ้างว่าโจทก์ร่วมกำลัง
เดือดร้อน ส. ยอมโอนขายสิทธิการเช่าที่ดินราชพัสดุให้ผู้อื่น เงินที่ขายได้เข้าบัญชีเงินฝากของโจทก์ร่วม จะเห็นได้
ว่าการกระทำตามคำชู้บังคับของจำเลยที่ ๑ ไม่ทำให้จำเลยที่ ๑ ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินโดยตรง
ย่อมไม่มีความผิดฐานกรรโชก แต่การกระทำของจำเลยที่ ๑ เป็นการข่มขืนใจให้โจทก์ร่วมไปขอร้อง ส. ให้โอน
ขายสิทธิการเช่าที่ราชพัสดุ โดยทำให้โจทก์ร่วมกลัวว่าจะเกิดอันตรายแก่โจทก์ร่วมและคนในครอบครัว โจทก์ร่วม
เกิดความกลัวยอมกระทำการตามที่จำเลยที่ ๑ ช่มชู้บังคับ จึงเป็นความผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา ๓๐๙ วรรคแรก
ซึ่งเป็นความผิดที่รวมอยู่ในความผิดฐานกรรโชกตามที่โจทก์ฟ้อง

ตัวอย่างที่ถือว่าเป็นการได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน

ฎ.๒๖๔๕/๒๕๔๓ จำเลยที่ ๑ ชกต๋อยทำร้ายผู้เสียหายเพื่อบังคับชู้เชิญให้ผู้เสียหายจำต้องลงชื่อใน
สัญญากู้เงินและสัญญาซื้อขาย การที่จำเลยที่ ๒ พุดกับผู้เสียหายว่า “คิดจะโกงบหรือ อยากมาเล่นกับฉันนะ” ในขณะที่
ที่จำเลยที่ ๑ กระชากคอเสื้อผู้เสียหายอยู่ และต่อมาจำเลยที่ ๑ ต่อยที่บริเวณหางคิ้วซ้ายผู้เสียหายจนบาดเจ็บ
เลือดออก และพุดกับผู้เสียหายว่าให้ลงชื่อในสัญญากู้เงินมิฉะนั้นจะเจ็บตัวอีก ถือได้ว่าจำเลยที่ ๒ เป็นตัวการ
ร่วมกันกับจำเลยที่ ๑ ทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย และร่วมกันข่มขืนใจผู้เสียหายให้ยอมลงลายมือชื่อว่าเป็นผู้กู้ใน
สัญญากู้เงิน สัญญากู้เงินก่อให้เกิดสิทธิในหนี้ซึ่งมีวัตถุแห่งหนี้เป็นเงินแก่ผู้ให้กู้ จึงเป็นประโยชน์ในลักษณะที่เป็น
ทรัพย์สินแก่ผู้ให้กู้ เมื่อจำเลยทั้งสองได้ไปซึ่งสัญญากู้เงินจากการข่มขืนใจโดยทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย ให้ยอมลง
ลายมือชื่อว่าเป็นผู้กู้เงินจากจำเลยที่ ๒ จึงเป็นการร่วมกันกระทำความผิดฐานกรรโชก และทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย

- วิธีการกระทำ โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่สาม

(ก) มาตรา ๑ (๖) ใช้กำลังประทุษร้าย หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการกระทำใดๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขึ้นได้ ไม่ว่าจะโดยใช้ยาทำให้มึนเมา สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

หากเป็นการกระทำต่อเสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินย่อมไม่ใช่การประทุษร้าย เช่น การจับกุม อย่างไรก็ตามถ้าการจับกุมนั้นมีลักษณะที่ทำให้กระทบต่อร่างกายหรือจิตใจอยู่ในตัว เช่น จับโดยมีการมัดมือแล้วเอาทรัพย์สินไปก็อาจเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายได้

สำหรับการกระทำต่อจิตใจต้องถึงขนาดทำให้หมดสติหรือทำให้ตกใจ มิใช่เพียงทำให้เกิดความรู้สึกกลัว โกรธ เสียใจ น้อยใจ แค้นใจ ซึ่งเป็นเพียงอารมณ์เท่านั้น (ฎ.๑๓๙๙/๒๕๐๘,ฎ.๒๗๓/๒๕๐๙)

ส่วนการกระทำใดๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขึ้นได้นั้น ต้องเกิดจากการใช้ยาทำให้มึนเมา สะกดจิต หรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน ดังนั้น การกักขังไว้แม้จะไม่สามารถขัดขึ้นได้แต่ก็ไม่ใช่การประทุษร้าย

การใส่ยาระงับประสาทหรือยานอนหลับ หรือรูปที่มีส่วนผสมของสิ่งของบางอย่างที่ทำให้มึนเมาให้ดื่มหรือดมกลืน ถือเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย (ฎ.๔๒๙/๒๕๐๙,ฎ.๙๒๔๑/๒๕๔๗)

(ข) การขู่เข็ญ ต้องขู่ว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญ หรือของบุคคลที่สาม ดังนั้น หากขู่เรื่องอื่น เช่น การที่จะไม่ยอมกระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ก็อาจไม่ผิดฐานนี้

นอกจากนี้ต้องมีการขู่หรือการบังคับทำให้กลัวก่อน หากเอาทรัพย์สินไปแล้วค่อยขู่เข็ญก็ไม่ผิดฐานนี้ (แต่อาจผิดฐานชิงทรัพย์) อย่างไรก็ตามการขู่เข็ญฐานนี้มีความกว้างในเรื่องมากกว่าฐานชิงทรัพย์ และไม่จำเป็นต้องขู่ว่าจะทำอันตรายในทันทีใดนั้น ดังนั้น การขู่ว่าจะเผาทรัพย์สินของผู้ถูกขู่ในอนาคตย่อมผิดฐานนี้ได้ซึ่งต่างจากฐานชิงทรัพย์

“การขู่เข็ญว่าจะทำอันตราย”นี้ หมายความว่า ผู้กระทำจะก่อให้เกิดอันตรายขึ้นโดยตนเอง จึงมีความหมายแคบกว่าคำว่า “ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตราย” ในมาตรา ๓๐๙ ซึ่งนอกจากเป็นการที่ผู้กระทำจะก่อให้เกิดอันตรายขึ้นโดยตนเองแล้ว ยังรวมถึงอันตรายที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือที่ผู้อื่นก่อขึ้นโดยที่ผู้กระทำไม่มีส่วนเกี่ยวข้องก็ได้

ฎ.๔๐๗๕/๒๕๓๐ จำเลยเพียงแต่ทำนายดวงชะตาแก่ผู้เสียหายว่าผู้เสียหายกำลังมีเคราะห์ให้สะเดาะเคราะห์โดยเสียเงินค่ายกครูให้แก่จำเลย หาใช่เป็นการขู่เข็ญตามความหมายของมาตรา ๓๓๗ ไม่

ฎ.๑๓๑/๒๕๔๖ จำเลยทั้งสี่เข้ามาในร้าน จำเลยที่ ๑ บอกว่าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจมาดูแลความเรียบร้อยของร้าน ต้องการเงิน ๕,๐๐๐ บาท เป็นค่าดูแล ผู้เสียหายรู้สึกไม่ปลอดภัยจึงเดินไปหลังร้านโทรศัพท์ไปที่สถานีตำรวจแต่ไม่ติด เมื่อเดินออกมาหน้าร้านก็เห็นจำเลยทั้งสี่ขึ้นรถกระบะไป จะเห็นได้ว่าจำเลยที่ ๑ เพียงแต่อ้างว่า เป็นเจ้าพนักงานตำรวจและพูดขอเงินเป็นค่าดูแลร้านเท่านั้น ซึ่งผู้เสียหายจะให้หรือไม่ก็ได้ คำพูดของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าว จึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นการขู่脅ว่าจะทำอันตรายต่อเสรีภาพและทรัพย์สินของผู้เสียหาย ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๓๗

การขู่脅ว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต เช่น ขู่ว่าจะฆ่า (ฎ.๑๒๗๘/๒๕๐๓) ซึ่งระวางโทษหนักขึ้นตามวรรคสองด้วย ขู่ว่ามีคนจ้างให้มาฆ่า ถ้าไม่ให้เงิน ไม่รับรองความปลอดภัย (ฎ.๓๐๕๘/๒๕๓๙)

การขู่脅ว่าจะทำอันตรายต่อร่างกาย เช่น ขอเงินโดยขู่ว่าจะไม่ให้จะขว้างลูกกระเบิด ห้ามแจ้งตำรวจ มิฉะนั้นจะทำร้าย แสดงว่าไม่ใช่ทำร้ายในทันใดนั้น แต่จะทำร้ายในภายหน้า เป็นกรรโชก ไม่เป็นชิงทรัพย์ (ฎ.๑๙๗๒/๒๕๒๑)

ฎ.๑๑๙๙/๒๕๕๓ ถ้อยคำที่กลุ่มจำเลยทั้งห้าโทรศัพท์มาทวงหนี้จากผู้เสียหายที่ว่า “หากผู้เสียหายไม่ยอมชำระหนี้ให้ ผู้เสียหายกับบุตร ภรรยาจะเดือดร้อนเพราะอายุยังน้อย” เป็นถ้อยคำที่สามัญชนโดยทั่วไปยอมทราบและตีความได้ว่าเป็นคำพูดข่มขู่ว่าหากไม่ชำระหนี้ให้แล้ว ผู้เสียหายกับครอบครัวอาจถูกทำร้ายให้ได้รับความเดือดร้อนหรือเป็นอันตรายเสียได้ ถือได้ว่าเป็นการขู่เข็ญผู้เสียหายให้ต้องยินยอมชำระหนี้ให้แก่กลุ่มจำเลยทั้งห้าตามที่เรียกร้อง ผู้เสียหายเดินทางไปสถานที่นัดหมายตามคำขู่ มิได้ไปด้วยความสมัครใจ การที่ผู้เสียหายแหวะปรีกษาหรือแจ้งความต่อเจ้าพนักงานตำรวจให้ทราบถึงเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นแก่ตนและครอบครัว เป็นการแจ้งเพื่อขอความคุ้มครองจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ประชาชนพึงกระทำกันตามปกติ ไม่ใช่ผู้เสียหายไม่เกิดความกลัวและไม่ยอมทำตามการขู่เข็ญ การกระทำของจำเลยทั้งห้าจึงเป็นความผิดฐานร่วมกันกรรโชกสำเร็จแล้ว ไม่ใช่อยู่ในชั้นพยายาม

การขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อเสรีภาพ เช่น การขู่ว่าจะจับกุมหรือขู่ว่าจะดำเนินคดีเพื่อเรียกเอาประโยชน์ที่ตนไม่มีสิทธิจะได้รับ (ฎ.๑๑๙/๒๔๙๑, ฎ.๘๑/๒๔๙๘, ฎ.๒๘๘๒/๒๕๓๗, ฎ.๗๕๓/๒๕๓๙, ฎ.๒๙๑๒/๒๕๕๐) แต่ถ้าขู่ว่าจะใช้สิทธิตามกฎหมายไม่ถือว่ามีความผิด เช่น

ฎ.๒๖๘๘/๒๕๓๐ จำเลยเชื่อโดยสุจริตว่าผู้เสียหายลักสติ๊กเกอร์ ราคา ๑ บาท ของห้างฯ ซึ่งจำเลยมีหน้าที่ดูแลกิจการอยู่ไป การที่จำเลยเรียกผู้เสียหายชำระค่าปรับแก่ห้างฯ จำนวน ๓๐ บาท มิฉะนั้นจะส่งตัวให้เจ้าพนักงานตำรวจนั้น เป็นการที่จำเลยชอบที่จะใช้สิทธิตามกฎหมายดำเนินคดีแก่ผู้เสียหายในทางอาญาได้ คำพูดของจำเลยดังกล่าวเท่ากับเป็นข้อเสนอให้ชดใช้ค่าเสียหายเพื่อตกลงเลิกคดีตามที่ห้างฯถือปฏิบัติ จำเลยไม่มีความผิดฐานกรรโชก (ฎ.๕๙๙/๒๕๓๑)

ฎ.๑๙๔๕/๒๕๑๔ แม้ ท. จะกระทำความผิดจริง ช.ก็ไม่มีอำนาจเรียกเงินจาก ท. ซึ่ง ช. แสดงให้ ท. เข้าใจว่า ช. สามารถทำให้ ท. เข้าคุกหรือไม่เข้าคุกก็ได้ การขู่ว่าจะเปิดเผยความลับที่ห้างหุ้นส่วนหลักเลี้ยงภาษี เรียกเงินหนึ่งแสนบาท เป็นกรรโชกและรีดเอาทรัพย์

ฎ.๓๗๒๓/๒๕๕๔ บังคับเรียกเก็บเงินค่าวินรถจักรยานยนต์รับจ้าง หากไม่ให้จะยึดเสื้อวินและไม่ให้รอรับคนโดยสาร กับบอกให้ระวังตัวให้ดี เป็นการขู่ขู่เบียดเบียนที่จะทำอันตรายต่อเสรีภาพ ผิดฐานกรรโชก

การขู่เบียดเบียนที่จะทำอันตรายต่อชื่อเสียง เช่น ขู่ว่าจะนำเรื่องติดสินบนไปอภิปรายในสภาและจะให้ข่าวกับหนังสือพิมพ์ จนโจทก์ร่วมยอมจะให้เงินสดและรถยนต์แก่จำเลยตามที่ต่อรองกัน (ฎ.๑๒๘๐/๒๕๔๓)

การขู่เบียดเบียนที่จะทำอันตรายต่อทรัพย์สิน

ฎ.๑๔๘๔/๒๕๔๙ จำเลยขู่เบียดเบียนให้ผู้เสียหายนำเงิน ๕,๕๐๐ บาท มามอบให้เป็นค่าไถ่โทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้เสียหายที่จำเลยรับมาจากคนร้ายที่ลักทรัพย์ และหากไม่นำมาให้จะไม่ได้รับโทรศัพท์คืน จำเลยจะนำไปขายให้แก่บุคคลอื่น เข้าลักษณะเป็นการขู่เบียดเบียนที่จะทำอันตรายต่อทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เบียดเบียนคือขายโทรศัพท์เคลื่อนที่ไปซึ่งทำให้ผู้เสียหายเกิดความกลัว และยินยอมนำเงิน ๕,๕๐๐ บาท ไปให้จำเลย จึงเข้าลักษณะความผิดฐานกรรโชก

ฎ.๕๖๒/๒๕๕๙ ขู่เรียกค่าไถ่รถยนต์ หากไม่ให้จะนำรถยนต์ไปแยกย่อย เป็นการขู่ที่จะทำอันตรายแก่ทรัพย์สินของผู้เสียหาย

การประทุษร้ายหรือการขู่เข็ญไม่จำเป็นต้องทำต่อผู้ถูกข่มขืนใจเท่านั้น แต่อาจกระทำต่อบุคคลที่สามก็ได้ เช่น การขู่ทำร้ายบุคคลในครอบครัว (ฎ.๑๑๙๙/๒๕๕๓)

ข้อพิจารณา

- หากบุคคลที่สามสมยอมกันกับผู้ขู่เข็ญ แต่ผู้ถูกขู่เข็ญไม่ทราบ จะถือว่ามีความผิดฐานกรรโชกหรือไม่

ฎ.๑๒๗๘/๒๕๐๓ (ป) จำเลยเขียนจดหมายไปขู่เข็ญผู้เสียหายให้ส่งเงิน ๓,๐๐๐ บาทไปให้จำเลย มิฉะนั้นบุตรผู้เสียหายจะเป็นอันตรายถึงชีวิต แม้จะได้ความว่าบุตรของผู้เสียหายเป็นคนบอกให้จำเลยเขียนจดหมายไปขู่เข็ญบิดาเพื่อหลอกลวงบิดาให้ส่งเงินมาให้ ก็ยังถือว่าผู้เสียหายถูกข่มขืนใจ เพราะในแง่ของผู้เสียหาย ยังคงถือว่าบุตรของผู้เสียหายเป็นบุคคลที่สามตามมาตรา ๓๓๗ วรรคแรก จำเลยจึงมีความผิดฐานกรรโชก

- การกระทำความผิดสำเร็จแล้วหรือไม่ในความผิดฐานนี้ คือ การที่ผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น(ยอมให้หรือยอมจะให้)

ความผิดตามมาตรานี้เป็นความผิดที่ต้องการผล กล่าวคือ ผู้ถูกข่มขืนใจยอมให้ หรือยอมที่จะให้ตามที่ ถูกบังคับโดยที่ไม่จำเป็นต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินให้ก่อนแต่อย่างใด (ฎ.๔๐๑๒/๒๕๓๔,ฎ.๔๔๑๐/๒๕๔๓) ดังนั้น หากมีการข่มขู่แล้ว แต่ผู้เสียหายไม่ยอมให้ ก็เป็นเพียงพยายามกรรโชก (ฎ.๓๕๑๒/๒๕๓๒)

ฎ.๒๕๗๓/๒๕๕๓ จำเลยข่มขู่ให้โจทก์ร่วมมอบเงินเพื่อลบชื่อออกจากบัญชีผู้ค้ายาเสพติด โจทก์ร่วมนำเงินไปให้เพื่อช้อนแผนจับกุมจำเลย แสดงว่าโจทก์ร่วมไม่ได้กลัวคำขู่และไม่ยอมให้เงินตามคำขู่ เป็นพยานกรรโชก

ฎ.๒๒๗๓/๒๕๕๖ ผู้เสียหายที่ถูกหน่วงเหนี่ยว ขวางทาง คุกคามและข่มขู่ใจโดยถูกประทุษร้ายเพื่อให้ยอมไม่เข้าร่วมเสนอราคาไม่ได้ยอมตามที่ถูกกระทำได้ดังกล่าวก่อน กลับเข้าไปยื่นซองเสนอราคาและร้องเรียนต่อเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง จนการจัดประกวดราคาในวันดังกล่าวถูกยกเลิก การกระทำของจำเลยที่ ๑ กับพวกจึงเป็นเพียงการพยายามกระทำความผิดฐานกรรโชก

อย่างไรก็ดี หากยอมตามที่ขู่แล้วยอมเป็นความผิดสำเร็จ แม้ต่อมาจะมีการแจ้งตำรวจเพื่อขอความคุ้มครองก็ตาม (ฎ.๑๗๔๓/๒๕๓๐, ฎ.๑๑๙๙/๒๕๕๓)

ฎ.๔๔๑๐/๒๕๔๓ ยินยอมจะให้เงินตามที่ถูกข่มขู่ ผิดกรรโชกสำเร็จแล้ว แม้ต่อมาผู้เสียหายจะต้อรองขอให้ทรัพย์สินอย่างอื่นแทนและจำเลยไม่รับก็ตาม

การขู่จะเอาทรัพย์สินโดยทันที แต่ผู้ถูกขู่รับว่าจะให้ทรัพย์สินในภายหลัง (ฎ.๓๖๕๖/๒๕๒๗) หรือขู่จะให้รับว่าจะให้ทรัพย์สินในภายหลัง แต่ผู้ถูกขู่ให้ทรัพย์สินในทันที หรือยอมจะให้น้อยกว่าที่เรียกก็ดี เป็นผลจากการขู่เป็นความผิดสำเร็จทั้งสิ้น (ฎ.๒๔๐๘/๒๕๑๙)

- เจตนา (องค์ประกอบภายใน) การข่มขืนใจผู้อื่น แม้ไม่คิดจะกระทำตามที่ขู่จริงก็เป็นความผิด แต่การพูดเล่นแม้ผู้ฟังจะเกิดความกลัวก็ไม่มี ความผิดแต่อย่างใด

ข้อสังเกต

- มาตรา ๓๓๗ ไม่นำเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา ๓๓๕ มาบัญญัติเป็นเหตุให้ต้องได้รับโทษหนักขึ้น โดยมีระบุนุกรณิตามวรรคสองไว้

- ความผิดฐานกรรโชกเมื่อองค์ประกอบคือประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน จึงมีความหมายที่กว้างทั้งสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ สิทธิประโยชน์ที่มีลักษณะเป็นทรัพย์สินอันไม่มีรูปร่างก็ได้ ซึ่งต่างจากฐานชิงทรัพย์ที่มีพื้นฐานจากความผิดฐานลักทรัพย์

- กรณีที่แก๊งทำให้เกิดการเฉี่ยวชนรถแล้วจำเลยกับพวกลงมาเรียกค่าเสียหาย มีการเจรจาต่อรองกันในที่สาธารณะ แม้พวกจำเลยเข้ามาล้อมคอแล้วพูดว่าหากไม่ได้เงินมีเรื่องแน่ ไม่เข้าลักษณะปล้นทรัพย์ เนื่องจากความผิดฐานปล้นทรัพย์ต้องเริ่มจากความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นความผิดฐานกรรโชกเท่านั้น (ฎ.๗๒๐๔/๒๕๖๒) แต่หากข้อเท็จจริงเป็นว่าพวกจำเลยขับรถแข่งและปาดหน้ารถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายเพื่อให้หยุดรถทันทีและพูดตะคอกว่ามีอะไรส่งมาให้หมด โดยจำเลยกับพวกแสดงสีหน้าขึงขัง แม้ไม่ได้พูดว่าหากไม่ส่งสิ่งของให้จะทำร้ายผู้เสียหาย แต่พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นการคุกคามผู้เสียหายให้กลัวว่าจะถูกทำร้ายหากไม่ส่งทรัพย์สินให้ จึงเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎ.๘๗๙๐/๒๕๕๔)

•

ฎ.๑๓/๒๕๖๖ ผู้เสียหายที่ ๑ เป็นหนี้กู้ยืมเงินจำเลยที่ ๑ แล้วไม่ผ่อนชำระตามข้อตกลง จำเลยที่ ๑ จึงมาทวงถามผู้เสียหายที่ ๑ ให้ชำระหนี้ถึงบ้านที่เกิดเหตุ การที่จำเลยทั้งสองกับพวกร่วมกันเอาสมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร ท. ของผู้เสียหายที่ ๑ และสมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร ก. พร้อมบัตรเอทีเอ็มของผู้เสียหายที่ ๒ ซึ่งเป็นสามีของผู้เสียหายที่ ๑ ไป ก็เพียงประสงค์ที่จะเข้าควบคุมดูแลมิให้ผู้เสียหายทั้งสองสามารถนำสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารหรือบัตรเอทีเอ็มไปใช้เบิกถอนเงินจากบัญชีดังกล่าวได้อีก เมื่อมีเงินเข้ามาในบัญชีในภายภาคหน้า หากแต่ต้องนำมาชำระหนี้ให้แก่จำเลยที่ ๑ เสียก่อน หาได้ประสงค์จะได้รับประโยชน์จากมูลค่าในทางทรัพย์สินของสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารและบัตรเอทีเอ็มของผู้เสียหายทั้งสองด้วยการแย่งการครอบครองเอาทรัพย์สินดังกล่าวไปโดยเด็ดขาดไม่ การกระทำของจำเลยทั้งสองกับพวกจึงยังไม่พอรับฟังว่าเป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยทุจริต หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นอันจะเป็นความผิดฐานร่วมกันลักทรัพย์ ซึ่งเมื่อจำเลยทั้งสองกับพวกไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์เสียแล้วย่อมไม่มีความผิดฐานร่วมกันปล้นทรัพย์ด้วย

ฐานริดเอาทรัพย์

ความผิดฐานนี้เมื่อองค์ประกอบส่วนใหญ่เหมือนกับฐานกรรโชก เพียงต่างที่วิธีการข่มขืนใจหรือการบังคับให้ตัดสินใจตามที่บังคับนั้น จากการใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สิน มาเป็นการขู่เข็ญว่าจะเปิดเผยความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่สามเสียหาย

ข้อพิจารณา

- ความลับ หมายถึง เหตุการณ์ข้อเท็จจริงที่ไม่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไป และเป็นข้อเท็จจริงที่เจ้าของความลับประสงค์จะปกปิดไม่ให้บุคคลอื่นรู้ ดังนั้น ความลับจึงไม่จำเป็นต้องเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือผิดศีลธรรมอันดีของประชาชน เมื่อขู่เข็ญว่าหากผู้เสียหายไม่นำเงินมาให้ จำเลยจะนำเรื่องความสัมพันธ์อันชั่วช้าระหว่างจำเลยซึ่งมีครอบครัวแล้วกับผู้เสียหายไปเปิดเผยต่อบุคคลอื่น (ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง) จึงครบองค์ประกอบความผิดฐานริดเอาทรัพย์ (ฎ.๑๒๖ ๘๕/๒๕๕๘)

ฎ.๑๐๘๔๓/๒๕๕๓ แม้เรื่องที่จำเลยนำไปขู่เชิญผู้เสียหายซึ่งเป็นภิกษุว่าผู้เสียหายมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงจะ**ไม่เป็นความจริง จึงไม่ถือเป็นความลับ** อันเป็นความผิดฐานรีดเอาทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓๘ ก็ตาม แต่การกระทำของจำเลยดังกล่าวก็เป็นการข่มขู่ใจผู้เสียหายให้ยอมให้ตนหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินโดยขู่เชิญว่าจะทำอันตรายต่อชื่อเสียงของผู้เสียหายผู้ถูกขู่เชิญ จนผู้เสียหายยินยอมให้เงินแก่จำเลย อันเป็นความผิดฐานกรรโชก ตามมาตรา ๓๓๗ ววรรคแรก

- การได้ประโยชน์ในลักษณะทรัพย์สินมีความหมายเช่นเดียวกับฐานกรรโชก ดังนั้น หากเป็นประโยชน์อย่างอื่นยอมไม่เข้าความผิดฐานนี้ แต่อาจผิดตามมาตรา ๓๐๙ ได้

- **ความเสียหาย**ที่เกิดจากการเปิดเผยความลับนั้นมีความหมายอย่างกว้างกว่ามาตรา ๓๓๗ เช่น กรณีที่หากถูกเปิดเผยแล้วอาจต้องมีการออกจางาน หรือหย่าร้าง เป็นต้น

- บางกรณีการกระทำอาจผิดได้ทั้งฐานกรรโชกและฐานรีดเอาทรัพย์สิน ซึ่งถือเป็นความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ต้องลงโทษฐานรีดเอาทรัพย์สินอันเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดตามมาตรา ๙๐ (ฎ.๑๙๔๕/๒๕๑๔,ฎ.๑๒๖๘๕/๒๕๕๘)

ฐานข้อโกง

มาตรา ๓๔๑ ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานข้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔๒ ถ้าในการกระทำความผิดฐานข้อโกง ผู้กระทำ

(๑) แสดงตนเป็นบุคคลอื่น หรือ

(๒) อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง

ผู้กระทำต้องระวางโทษไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

องค์ประกอบความผิด

๑. ผู้ใด

๒. หลอกลวงผู้อื่น

(ก) ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ

(ข) ปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง

๓. โดยการหลอกลวงดังว่านั้น

(ก) ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม

(ข) ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ

๔. เจตนา

๕. เจตนาทุจริต

๒ (ก) การหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หมายถึง การกล่าว
ข้อเท็จจริงหรือยืนยันข้อเท็จจริงอันบิดเบือนไปจากที่เป็นอยู่ในขณะที่แสดง ซึ่งจะต้องเป็น
ข้อเท็จจริงในอดีตหรือในปัจจุบัน ดังนั้น ข้อเท็จจริงอันเป็นการคาดคะเนหรือทำนายเหตุการณ์
ในอนาคตจึงไม่อาจเป็นข้อความเท็จได้

ฎ.๑๑๙๙/๒๕๖๓ พุทธิการณ์ที่จำเลยแสดงต่อโจทก์ร่วมว่า จำเลยเป็นหลานของ
นางสาว ก. ทั้งที่ความจริงเป็นบุตรสาว จำเลยไม่มีความสัมพันธ์ในฐานะญาติกับนาย ช. แต่
กลับอ้างว่า นาย ช. เป็นอาของจำเลย และจำเลยขอให้โจทก์ร่วมโอนเงินไปเข้าบัญชีของนาย ช.
และรับทองคำจากโจทก์ร่วม โดยอ้างว่าจะนำไปลงทุนค้าขายทองคำกับนาย ช. ทั้งที่นาย ช. ไม่
ทราบเรื่อง จึงเป็นการหลอกลวงโจทก์ร่วมด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ จำเลยมิได้
ร่วมประกอบธุรกิจค้าขายทองคำกับนาย ช. และไม่สามารถนำทองคำไปขายในราคาสูงได้อย่าง
ที่บอกโจทก์ร่วม เพียงแต่ยกขึ้นเป็นข้ออ้างเพื่อหลอกลวงให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อแล้วมอบเงินลงทุน
และทองคำให้จำเลยเท่านั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงตามฟ้อง

หากขณะกล่าวหรือยืนยันข้อเท็จจริงมิได้เป็นความเท็จหรือบิดเบือนไปจากความจริง
ย่อมไม่ถือเป็นการหลอกลวง

ฎ.๓๗๘๔/๒๕๓๒ จำเลยตกลงจะขายข้าวโพดให้ผู้เสียหายโดยผู้เสียหายจ่ายเงินค่า
ข้าวโพดให้จำเลยล่วงหน้าบางส่วน ครั้นผู้เสียหายไปขอรับมอบปรากฏว่าข้าวโพดได้หายไป
จากเดิมเกือบครึ่งหนึ่ง จำเลยบอกว่าไม่ขายข้าวโพดให้ผู้เสียหายและไม่ยอมให้นำข้าวโพดไป
ผู้เสียหายทวงเงินคืนจำเลยบอกว่าไม่มีเงินคืนให้ **เช่นนี้เป็นเรื่องที่จำเลยจะขายข้าวโพดให้
ผู้เสียหายแล้วเปลี่ยนใจไม่ยอมขายข้าวโพดที่มีอยู่จริงในขณะเจรจาซื้อขายตกลงกัน
จึงเป็นกรณีที่จำเลยประพฤติผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น ไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง**

ฎ.๑๒๔/๒๕๓๕ จำเลยตกลงขายไม้ยางท่อนซุงและรับเงินค่าไม้จากผู้เสียหายโดย
เจตนาขายไม้ยางท่อนซุงที่ได้ตกลงซื้อไว้ แต่จำเลยไม่สามารถจัดส่งได้**เพราะทางราชการไม่
อนุญาตให้ทำไม้ดังกล่าว** การกระทำของจำเลยจึงเป็นการผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น หาเป็น
ความผิดอาญาฐานฉ้อโกงไม่

ตามปกติข้อเท็จจริงในอนาคตนั้นยังไม่เกิดขึ้นจึงไม่อาจเป็นความเท็จได้

ฎ.๓๐๗๔/๒๕๓๙ การที่จำเลยชวนโจทก์ร่วมซื้อคอนโดมิเนียม ตึกแถวและที่ดิน โดยยืนยันว่าอีก ๔ เดือน จะมีผู้ซื้อต่อ และการที่จำเลยให้ผู้เสียหายทำพิธีเสริมดวงและเรียกค่าครู โดยยืนยันว่าจะทำให้ดวงดี ข่ายตึกแถวที่ดินได้หรือบุตรจะมีบุญบารมีสูงกว่าบิดามารดา ผู้เสียหายกับสามีจะไม่ต้องหย่ากัน ล้วนเป็นคำยืนยันเหตุการณ์ในอนาคตที่ไม่แน่นอน ทั้งสิ้น คำยืนยันดังกล่าวไม่ใช่คำหลอกลวงแต่เป็นคำคาดการณ์ ที่โจทก์ร่วมและผู้เสียหาย เข้าทำพิธีตามคำแนะนำและเสียค่าใช้จ่ายจึงมิได้เป็นผลจากการหลอกลวง การกระทำของ จำเลยจึงไม่เป็นความผิด

ฎ.๗๐๗/๒๕๑๖ จำเลยเอาเงินของผู้เสียหายไป อ้างว่านำไปเพื่อซื้อเบี้ยเลี้ยงตำรวจ และจะให้ผลประโยชน์แก่ผู้เสียหาย เป็นเรื่องที่จำเลยยืมเงินไปโดยให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงิน นั้นเพื่อกิจการของจำเลยเองในโอกาสข้างหน้า มิได้เอาความเท็จมากล่าวหรือแสดงข้อความอัน เป็นเท็จหรือปกปิดความจริงซึ่งมีอยู่แล้วในขณะนั้น แม้จำเลยจะไม่เอาเงินนั้นไปซื้อเบี้ยเลี้ยง ตำรวจก็เป็นเรื่องผิดคำมั่นสัญญาเท่านั้น ไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

อย่างไรก็ตามข้อเท็จจริงในอนาคตนั้น หากผู้แสดงไม่ได้ตั้งใจให้เป็นจริงเลยในขณะที่แสดง เท่ากับมีภาวะแห่งจิตยืนยันให้เป็นความเท็จแต่ต้นซึ่งถือเป็นการหลอกลวงอันเป็นความผิดฐานฉ้อโกงได้

ฎ.๔๐๐๕/๒๕๕๑ จำเลยหลอกลวงโจทก์ร่วม โดยกล่าวเท็จชักชวนโจทก์ร่วมให้นำเงินไปซื้อเป็ญเลี้ยง ทหารล่วงหน้า โจทก์ร่วมจะได้ผลตอบแทนรายละ ๕๕๐ บาท ซึ่งความจริงแล้วจำเลยไม่สามารถนำเงินไปซื้อเป็ญ เลี้ยงทหารและมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายเป็ญเลี้ยงแต่อย่างใด เป็นเหตุให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อตกลงซื้อเป็ญ เลี้ยงทหาร โดยยอมมอบเงินให้จำเลยไป ๒๓๖,๐๐๐ บาท การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ฎ.๒๑๔๗/๒๕๑๗ จำเลยมิได้มีเจตนาที่จะนำแร่มาขายให้ผู้เสียหาย หลอกลวงผู้เสียหายว่าจะขายแร่ พลวงให้และขอรับราคาทั้งหมดกับขอรับกระสอบไปใส่แร่ด้วย โดยมีเจตนาทุจริตมาแต่แรก ผลของการหลอกลวง ดังกล่าวทำให้จำเลยได้รับเงินค่าแร่และกระสอบ ๓๐ ใบ ไปจากผู้เสียหายในคราวเดียวกัน ดังนี้ แม้เงินค่าแร่จะเป็น ทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุอันสำคัญที่จำเลยมุ่งหลอกลวงไป ส่วนกระสอบนั้นจำเลยหลอกลวงให้ผู้เสียหายส่งให้เพื่อให้ สัมกับอุบายของจำเลยที่อ้างว่ามีแร่ที่จะขายให้เท่านั้นก็ตาม แต่การที่จำเลยได้กระสอบไปด้วยนี้ ก็ได้ไปจากการ หลอกลวงผู้เสียหายด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าจะใส่แร่พวงมาให้ โดยจำเลยมิได้ตั้งใจนำกระสอบไปใส่แร่ พวงมาส่งให้ผู้เสียหายเลย แสดงว่าจำเลยมีเจตนามาแต่แรกแล้วว่าจะหลอกลวงเอากระสอบ ๓๐ ใบนี้จาก ผู้เสียหายด้วยเหมือนกัน จึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงกระสอบด้วย

ฎ.๖๓๓/๒๕๔๖ การที่จำเลยทั้งสามกับ ย. ใช้อุบายทำที่ไปติดต่อขอซื้อผ้าจากโจทก์ร่วม **ทั้งที่จำเลยทั้งสามและ ย. มิได้เตรียมเงินมาให้พร้อม** จำเลยทั้งสามกับ ย. หลอกให้โจทก์ร่วมขนผ้าขึ้นรถที่เตรียมมาแล้วจึงบอกว่าชำระค่าผ้าก่อน ๒๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือให้ตามไปเก็บจาก ย. แต่บุตรสาวของโจทก์ร่วมร้องให้ ภริยาของโจทก์ร่วมเข้าไปดูแลบุตรสาวภายในร้าน จำเลยทั้งสามกับ ย. ก็พากันนำรถบรรทุกผ้าออกไปจากร้านทันทีโดยยังไม่ได้ชำระค่าผ้าให้ กรณีเห็นได้ชัดว่าร่วมกันมีเจตนาทุจริต หลอกหลวงให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อว่า จำเลยทั้งสามกับ ย. จะซื้อผ้าจริงมาแต่ต้น ด้วยการวางแผนการณ์เป็นขั้นตอนและไม่มีเจตนาจะใช้ราคาเลย การกระทำจึงเป็นความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกง

ฎ.๖๔๐๔/๒๕๖๐ การที่จำเลยทั้งสองประสงค์ให้ร้าน ก. ของจำเลยทั้งสองได้รับงานรับจ้างทำความสะอาดโรงพยาบาล จึงหลอกหลวงนำหนังสือคำประกันของธนาคารมาแสดง แต่ความจริงแล้วธนาคารมิได้ออกหนังสือคำประกันให้ อันเป็นการหลอกหลวงผู้เสียหายและเป็นเหตุให้หลงเชื่อตกลงทำสัญญาจ้างร้านของจำเลยทั้งสองและได้รับค่าจ้างจากการทำงาน ถือว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันฉ้อโกงแล้ว แม้ภายหลังจำเลยทั้งสองจะเข้าทำความสะอาดโรงพยาบาลจริง ก็ไม่เป็นเหตุให้การกระทำผิดที่เกิดขึ้นแล้วกลับกลายเป็นไม่มีความผิด

- ข้อความอันเป็นเท็จนั้นต้องเป็นสาระสำคัญซึ่งมีผลทำให้ผู้ถูกหลอกลวงเชื่อ
จนมอบทรัพย์สินให้

ฎ.๑๗๙/๒๕๒๘ จำเลยทั้งสองกล่าวกับโจทก์ว่าหากโจทก์ถอนตัวจากการเป็นผู้จัดการมรดก ป. แล้ว จำเลยทั้งสองจะร่วมกันชดใช้เงินให้โจทก์จำนวนหนึ่ง โดยจำเลยที่ ๑ จะออกเช็คสั่งจ่ายเงินจำนวนดังกล่าวและจำเลยที่ ๒ จะค้าประกันสลักหลัง และจะนำมาวางศาลให้โจทก์รับไป โจทก์จึงไปยื่นคำร้องขอถอนตัวจากการเป็นผู้จัดการมรดก ต่อมาจำเลยที่ ๑ แถลงต่อศาลว่าไม่สามารถหาเงินตามเช็คได้ ดังนี้ แสดงว่าโจทก์ยอมรับว่าโจทก์ได้ทำความตกลงกับจำเลยทั้งสอง มิใช่เกิดจากการที่จำเลยทั้งสองแสดงข้อความเท็จหลอกลวงโจทก์ การที่ภายหลังจำเลยไม่สามารถหาเงินตามเช็คได้ หากทำให้ข้อตกลงที่ทำกันไว้กลายเป็นความเท็จไม่ แต่เป็นเรื่องที่จำเลยทำผิดข้อตกลงที่ให้คำมั่นสัญญาไว้แก่โจทก์ ซึ่งชอบที่จะว่ากล่าวในทางแพ่ง การกระทำของจำเลยทั้งสองตามฟ้องไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ข้อพิจารณา

- หากการหลอกลวงมีการข่มขู่อยู่ในตัว เป็นความผิดฐานใด

ฎ.๑๐๗๗/๒๕๐๕ จำเลยหลอกผู้เสียหายว่าเป็นเจ้าพนักงานขอค้ำบ้านและค้ำได้แป๊ะเชื้อสุราและคุมตัวไว้ให้เสียค่าปรับแก่จำเลย มิฉะนั้นจะส่งตัวไปอำเภอบุญเสียหายจำต้องให้เงินแก่จำเลยตามที่จำเลยต้องการ เป็นความผิดฐานกรรโชก ไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง เพราะผู้เสียหายยอมส่งทรัพย์สินให้มิใช่เพียงแต่ถ้อยคำหลอกลวงที่อ้างว่าเป็นเจ้าพนักงานเท่านั้น หากไม่ข่มขู่ว่าจะจับส่งอำเภอบุญเสียหายอาจไม่ยอมให้เงินก็ได้

๒ (ข) การหลอกลวงด้วยการปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง หมายถึง การกระทำซึ่งผู้นั้นมีหน้าที่ที่จะต้องบอกเพื่อป้องกันผลแต่ต่างเว้นเสียตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ วรรคท้าย โดยอาจเป็นหน้าที่ตามกฎหมาย หน้าที่ตามสัญญา หรือหน้าที่อันเกิดจากการกระทำครั้งก่อน

ฎ.๑๓๘๕/๒๕๒๒ เสมียนที่ดินอำเภอกำ น.ส.๓ และสัญญาขายฝากปลอมให้ผู้เสียหายลงชื่อ กับพวกของตน เป็นการหลอกลวงโดยปกปิดข้อความจริงอันควรบอกให้แจ้งผู้เสียหาย ต่อมาพวกที่สมคบกับเสมียนที่ดินอำเภอกำไปรับเงินค่าขายฝากที่บ้านของผู้เสียหาย เสมียนที่ดินเป็นตัวการฉ้อโกงด้วย

ฎ.๔๓๖๒/๒๕๖๓ ความผิดฐานฉ้อโกงข้อเท็จจริงต้องได้ความว่าจำเลยทั้งสองมีเจตนาทุจริตมาตั้งแต่แรกหลอกลวงโจทก์ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง โจทก์ในฐานะผู้ให้ยืมเงินมีหน้าที่ต้องระมัดระวังอยู่แล้วว่าจำเลยทั้งสองมีคุณสมบัติเข้าหลักเกณฑ์ในการปล่อยสินเชื่อหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โจทก์ประกอบธุรกิจมีลักษณะเช่นเดียวกับธนาคาร เชื่อว่าก่อนที่จะอนุมัติสินเชื่อให้แก่จำเลยทั้งสอง โจทก์ต้องมีเจ้าหน้าที่วิเคราะห์สินเชื่อของจำเลยทั้งสองว่ามีความสามารถในการชำระหนี้ได้หรือไม่ โดยพิจารณาจากอาชีพ รายได้ ที่อยู่อาศัยหรือภาระหนี้สินว่าเข้าหลักเกณฑ์ของโจทก์หรือไม่ เพียงใด นอกจากนี้ สัญญากู้ยืมเงินแบบผ่อนชำระรายเดือนก็ไม่ปรากฏมีการระบุว่าจำเลยทั้งสองต้องแจ้งแก่โจทก์ว่าจะนำเงินที่กู้ยืมไปให้บุคคลใด ดังนั้น การที่จำเลยทั้งสองจะนำเงินไปให้บุคคลใดย่อมเป็นสิทธิของจำเลยทั้งสอง เพราะเมื่อได้รับเงินที่กู้ยืมแล้วจำเลยทั้งสองย่อมมีกรรมสิทธิ์ในเงินดังกล่าวตามป.พ.พ. มาตรา ๖๕๐ คงมีเพียงหน้าที่ตามสัญญาที่ต้องชำระต้นเงินพร้อมดอกเบี้ยคืนแก่โจทก์เท่านั้น หากผิคนัดโจทก์ยอมมีสิทธิฟ้องเรียกให้จำเลยทั้งสองชำระหนี้ได้ จำเลยทั้งสองจึงไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามสัญญาที่ต้องแจ้งให้โจทก์ทราบว่าจะนำเงินที่กู้ยืมมาไปให้บุคคลใด อันจะถือว่าเป็นการงดเว้นการที่จักต้องกระทำความป.อ.มาตรา ๕๙ วรรคท้าย ดังนั้นการกระทำของจำเลยทั้งสองไม่มีมูลเป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ฎ.๒๒๘๓/๒๕๖๕ โจทก์ทั้งสิบสองได้รับโอนที่ดินและบ้านมาเป็นเวลานานหลายปีแล้วตั้งนั้นเงินค่าซื้อที่ดินและบ้านที่จำเลยทั้งสองได้รับจากโจทก์ทั้งสิบสองตามฟ้อง จึงเกิดจากการซื้อขายที่ดินและบ้าน มิใช่เกิดจากการปกปิดข้อความจริงว่า จำเลยที่ ๑ ไม่ได้รับอนุญาตให้จัดสรรที่ดิน ทั้งการที่จำเลยทั้งสองไม่ได้ขออนุญาตจากทางราชการให้ดำเนินการจัดสรรที่ดินก็ไม่ใช่สาระสำคัญที่จะบ่งชี้ว่าจำเลยทั้งสองมีเจตนาที่จะฉ้อโกงโจทก์ทั้งสิบสอง เพราะจำเลยทั้งสองได้ดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินและบ้านให้แก่โจทก์ทั้งสิบสองแล้ว ส่วนฟ้องที่ว่าจำเลยทั้งสองปกปิดข้อความจริงเรื่องการขออนุญาตก่อสร้างและขอต่ออายุใบอนุญาตก่อสร้างอาคารทำให้โจทก์ทั้งสิบสองเสียสิทธิในการคัดค้านก่อสร้างอาคารเจ็ดชั้นและเสียสิทธิเหนือพื้นดินในที่ดินสาธารณูปโภค เป็นเหตุให้จำเลยทั้งสองได้ก่อสร้างอาคารเจ็ดชั้นบนที่ดินสาธารณูปโภคที่เป็นลานจอดรถนั้น การที่จำเลยทั้งสองไปขออนุญาตก่อสร้างอาคารโดยไม่ได้แจ้งให้โจทก์ทั้งสิบสองทราบ มิใช่การปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งเพราะจำเลยทั้งสองไม่จำเป็นต้องแจ้งให้โจทก์ทั้งสิบสองทราบ ทั้งจำเลยทั้งสองก็ไม่ได้ทรัพย์สินไปจากโจทก์ทั้งสิบสองเพราะที่ดินเป็นลานจอดรถยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของ จ. ส่วนการที่จำเลยทั้งสองก่อสร้างอาคารเจ็ดชั้นบนที่ดินสาธารณูปโภคที่เป็นลานจอดรถ ก็เป็นสิ่งที่จำเลยที่ ๒ มิได้ปฏิบัติตามคำมั่นของ จ. ที่ให้ไว้กับโจทก์ทั้งสิบสองเท่านั้น กรณีเป็นเรื่องผิดสัญญาทางแพ่ง การกระทำของจำเลยทั้งสองตามฟ้องจึงไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๑

- ๓ (ก) ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม

ความผิดฐานนี้เป็นการคุ้มครองทรัพย์สิน หมายถึง วัตถุทั้งที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้ เช่น หุ่น หรือทรัพย์สินทางปัญญาด้วย หากไม่ได้ทรัพย์สินไปยอมไม่เป็นความผิด

ฎ.๓๖๖๗/๒๕๔๒ ร่วมกันนำ ๕.มาสมัครเป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ โดยแจ้งว่า ๕. คือ บ. เป็นผู้มีความสุขแข็งแรงเป็นเหตุให้โจทก์ร่วมหลงเชื่อรับเป็นสมาชิก ความจริงแล้ว บ. ป่วยเป็นมะเร็งไม่สามารถเดินได้ การหลอกลวงมีผลเพียงให้โจทก์ร่วมรับ บ. เป็นสมาชิกเท่านั้น หาได้ทำให้จำเลยทั้งสองได้ทรัพย์สินไปจากโจทก์ร่วมไม่ แม้ต่อมาจะจ่ายเงินสงเคราะห์ให้ ก็เนื่องจาก บ. ถึงแก่กรรม หาใช่เนื่องจากหลอกลวงไม่ การกระทำของจำเลยทั้งสองไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ฎ.๗๒๖๔/๒๕๔๓ โจทก์แสดงบัตรจอดรถที่มีตราประทับว่าบริการแผนกจัดเลี้ยงต่อ น. เพื่อจอดรถโดยไม่ต้องเสียค่าจอดเท่านั้น โจทก์ได้รับผลเพียงการบริการจอดรถจากจำเลย โจทก์หาได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากจำเลยไม่ การกระทำของโจทก์ไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ฎ.๑๙๕๒/๒๕๖๖ การหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จโดยทุจริตอันจะเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๑ นั้น ผู้กระทำความผิดจะต้องได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามด้วย

หนังสือบันทึกข้อตกลงโอนสิทธิการรับเงิน มีระบุข้อความไว้ให้เข้าใจได้ว่า การโอนสิทธิเรียกร้องในเงินค่าจ้างที่จำเลยที่ ๑ จะได้รับจากราชการตามสัญญาจ้างไปเป็นของโจทก์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการประกันหนี้และเพื่อชำระหนี้ค่าวัสดุก่อสร้างที่จำเลยที่ ๑ มีอยู่แก่โจทก์ หากเงินที่โจทก์ได้รับจากทางราชการไม่เพียงพอแก่การชำระหนี้ค่าวัสดุก่อสร้าง จำเลยที่ ๑ ก็ยังคงมีหน้าที่ต้องชำระให้แก่โจทก์จนครบถ้วน แต่หากมีส่วนที่เหลืออยู่ โจทก์ก็จะคืนให้แก่จำเลยที่ ๑ บ่งชี้ว่า เหตุที่โจทก์ยอมส่งวัสดุก่อสร้างให้แก่จำเลยที่ ๑ นำไปใช้ก่อสร้างตามสัญญาที่ทำไว้กับทางราชการก่อนโดยยังไม่ต้องชำระราคาก็เพราะจำเลยที่ ๑ ตกลงโอนสิทธิเรียกร้องในเงินค่าจ้างที่มีอยู่แก่ทางราชการให้แก่โจทก์ทั้งหมดแล้ว อันเป็นหลักประกันว่าโจทก์จะได้รับการชำระหนี้ค่าวัสดุก่อสร้างที่โจทก์ให้การสนับสนุนจำเลยที่ ๑ อย่างแน่นอน ฉะนั้น หากจะฟังว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันหลอกลวงโจทก์โดยเจตนาตั้งแต่แรกที่จะไม่โอนสิทธิเรียกร้องในเงินค่าจ้างให้โจทก์ด้วยการบิดพลิ้วเปลี่ยนแปลงการโอนสิทธิเรียกร้องในเงินค่าจ้างที่เป็นของโจทก์กลับคืนมาเป็นของจำเลยที่ ๑ ดังเดิมในภายหลังตามที่โจทก์บรรยายมาในคำฟ้องจริง ก็เป็นเพราะจำเลยทั้งสองประสงค์ที่จะได้รับวัสดุก่อสร้างจากโจทก์มาใช้ในการทำงานโดยทุจริตด้วยการไม่ชำระราคาให้แก่โจทก์นั่นเอง เงินค่าจ้างของจำเลยที่ ๑ อันโจทก์ควรได้รับจากสัญญาโอนสิทธิเรียกร้องจึงเป็นเพียงสิทธิของโจทก์ที่มีอยู่เหนือทางราชการซึ่งเป็นบุคคลภายนอกและเป็นลูกหนี้ของจำเลยที่ ๑ ในอันจะต้องชำระเงินค่าจ้างดังกล่าวให้แก่โจทก์ หากใช้เป็นที่พยานอันจำเลยที่ ๑ ได้ไปจากโจทก์โดยตรงจากผลการหลอกลวงของจำเลยทั้งสองไม่ ทั้งยังถือไม่ได้ด้วยว่าเป็นทรัพย์สินอันจำเลยที่ ๑ ได้ไปจากทางราชการ ซึ่งเป็นบุคคลที่สามจากการหลอกลวงโจทก์ เพราะการที่ทางราชการจ่ายเงินค่าจ้างในงวดงานที่ ๔ ถึง ๗ ให้แก่จำเลยที่ ๑ ไปเป็นผลสืบเนื่องมาจากจำเลยที่ ๑ มีหนังสือเปลี่ยนแปลงการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้ค่าจ้างกลับคืนมาเป็นของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นคู่สัญญากับทางราชการมาแต่แรกเป็นสำคัญ หากได้มีการหลอกลวงใดๆ ไม่ และแม้การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำโดยมิชอบ ทำให้โจทก์ต้องได้รับความเสียหายเพราะการโอนสิทธิเรียกร้องระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๑ เกิดขึ้นสำเร็จครบถ้วนสมบูรณ์ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๖ แล้วก็ตาม ก็เป็นเรื่องที่โจทก์ต้องไปว่ากล่าวดำเนินการแก่จำเลยทั้งสองเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหากต่อไป

เงินค่าจ้างในงวดงานที่ ๔ ถึง ๗ ซึ่งจำเลยที่ ๑ รับไปจากทางราชการมิใช่ทรัพย์สินที่จำเลยที่ ๑ ได้รับมาจากการที่จำเลยทั้งสองร่วมกันหลอกลวงโจทก์ การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงขาดองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงไม่เป็นความผิด

ข้อพิจารณา

- การหลอกลวงเอาทรัพย์สินของตัวเองเป็นความผิดฐานฉ้อโกงหรือไม่

ศ.จิตติ มีความเห็นว่า ความผิดฐานฉ้อโกงนี้เป็นเรื่องหลอกลวงเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

- เนื่องจากเจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิติดตามเอาคืนตามกฎหมาย ย่อมไม่มีความผิดฐานนี้

ฎ.๑๖/๒๕๑๐ เอกสารซื้อรถและรถเป็นของจำเลย จำเลยได้ออกตัวสัญญาใช้เงินให้แก่ธนาคาร ผู้เสียหายเป็นผู้ค้ำประกัน ระหว่างนั้นจำเลยกำลังผ่อนชำระเงินให้แก่ธนาคารตามสัญญาอยู่ การที่จำเลยยอมทิ้งรถและเอกสารซื้อรถให้ผู้เสียหายก็ด้วยความเกรงใจ ผู้เสียหายไม่มีสิทธิตามกฎหมายที่จะยึดเอกสารและรถไว้ เมื่อจำเลยกลับใจ จำเลยย่อมมีสิทธิมาเอารถของจำเลยไปและมีสิทธิไปขอเอกสารของจำเลยจากผู้รักษาไว้ได้ การกระทำของจำเลยยังไม่มีความผิดฐานฉ้อโกง

เดิมการหลอกลวงเอาทรัพย์สินจากเจ้าหนี้ไม่มีความผิดฐานนี้ (ฎ.๖๐๙/๒๕๓๖ หลอกลวงด้วยข้อความเท็จเพื่อให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินของจำเลยที่นำมาประกันการชำระหนี้เพราะเป็นทรัพย์สินของจำเลยเอง) แต่ต่อมาศาลฎีกาวินิจฉัยว่าความผิดฐานนี้ไม่ได้จำกัดว่าผู้ที่ถูกหลอกลวงจะต้องเป็นเจ้าหนี้ของทรัพย์สิน แม้จะเป็นเจ้าหนี้มีสิทธิยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ หากหลอกลวงให้เขาส่งทรัพย์สินนั้นก็อาจมีความผิดฐานนี้ได้ (ฎ.๒๗๐๕/๒๕๔๓)

ฎ.๒๐๖๒/๒๕๕๘ แม้กรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินจะเป็นของจำเลย เมื่อจำเลยมีเจตนาทุจริต หลอกลวงโจทก์ให้ส่งมอบโฉนดที่ดินอ้างว่าจะนำไปยื่นคำร้องขอแบ่งแยกและโอนเปลี่ยนชื่อถือกรรมสิทธิ์ ให้แก่โจทก์ โจทก์หลงเชื่อจึงได้มอบโฉนดที่ดินให้แก่จำเลยไป ความจริงกลับนำที่ดินไปโอนให้แก่ผู้อื่นซึ่งเป็นญาติทางสมรสกับจำเลย จำเลยผิดฐานฉ้อโกง

- ๓ (๗) ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ

ฎ.๘๖๑/๒๕๖๗ หลอกซื้อตัวรถไฟครึ่งราคา ทั้งๆที่ไม่มีสิทธิ

ฎ.๑๓๓๑/๒๕๑๖ จำเลยหลอกลวงเจ้าพนักงานที่ดินว่าที่ดินของโจทก์เป็นของจำเลย เจ้าพนักงานที่ดินหลงเชื่อได้ออกโฉนดให้แก่จำเลย การกระทำเป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ฎ.๑๙๖๒/๒๕๓๑ หลอกลวงให้ผู้เสียหายลงชื่อในแบบพิมพ์เกี่ยวกับสัญญาจำนอง แม้จะยังไม่กรอกข้อความก็ถือว่าหลอกลวงให้ทำเอกสารสิทธิแล้ว ผิดฐานฉ้อโกง

อย่างไรก็ตามหนังสือมอบอำนาจไม่ใช่เอกสารสิทธิ การหลอกลวงให้ลงชื่อในหนังสือมอบอำนาจจึงไม่ถือว่าหลอกลวงให้ทำเอกสารสิทธิ (ฎ.๔๓๘๑/๒๕๔๑)

ฎ.๑๕๐๘/๒๕๓๘ ตัวเครื่องบินที่มีมูลค่าหรือราคาใช้ตามที่ปรากฏในตัว เป็นตัวผู้มีชื่อในตัวมีสิทธิที่จะใช้โดยสารเครื่องบินของสายการบินที่ปรากฏในตัว จึงเป็นเอกสารสิทธิ เพราะเป็นหลักฐานแห่งการก่อซึ่งสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๙)

จำเลยปลอมตัวเครื่องบินแล้วมอบให้แก่ผู้มีชื่อในตัว หรือมอบให้แก่ผู้อื่นซึ่งจะนำไปมอบให้แก่ผู้มีชื่อในตัว จำเลยย่อมถึงเห็นผลได้ว่า ผู้มีชื่อในตัวต้องนำตัวไปใช้ในการเดินทางและเมื่อตัวเครื่องบินปลอมได้ถูกนำไปใช้ในการเดินทางแล้ว จำเลยจึงมีความผิดฐานเป็นตัวการใช้ตัวเครื่องบินปลอม และการที่จำเลยปลอมตัวเครื่องบินโดยเจตนาที่จะให้ผู้มีชื่อในตัวได้เดินทาง จำเลยหรือผู้มีชื่อในตัวไม่ต้องจ่ายเงินค่าตัว แสดงว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตหลอกลวงเจ้าของสายการบินว่า จำเลยหรือผู้มีชื่อในตัวได้ชำระค่าตัวเครื่องบินแล้ว อันเป็นความเท็จจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกงเจ้าของสายการบิน

สำหรับการหลอกให้ลงชื่อในคำร้องทุกข์ (ฎ.๙๒๘/๒๕๐๖) คำร้องขอถอนคำร้องทุกข์และถอนฟ้องคดีแพ่ง (ฎ.๑๐๕๗๗/๒๕๕๗) คำฟ้อง (ฎ.๑๕๓๘/๒๕๔๑) ใบแต่งตั้งนายความ (ฎ.๑๑๐๗/๒๕๐๙) เนื่องจากไม่ใช่เอกสารสิทธิ จึงไม่ผิดฐานฉ้อโกง

ข้อสังเกต

ผู้ที่ถูกหลอกลวงกับผู้ที่เสียทรัพย์สินไปอาจเป็นบุคคลคนเดียวหรือไม่ก็ได้ (คำว่าผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามในองค์ประกอบข้อ ๓) แต่ผู้ที่ถูกหลอกลวงนั้นต้องอยู่ในฐานะที่จะจำหน่ายทรัพย์สินของบุคคลที่สามนั้นได้

ฎ.๗๓๖/๒๕๐๔ ล. หลอก ป. ว่าจะพาไปกรุงเทพ ให้ ป. ลักทรัพย์ของบิดามาให้ เป็นการให้ ป. ไปลักทรัพย์ของบิดา ป. และฉ้อโกง ป. โดยได้ทรัพย์ของบิดา ป. (บุคคลที่สาม)

ฎ.๔๐๔๖/๒๕๓๖ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยตกลงให้ค่านายหน้าโจทก์ และได้บันทึกข้อตกลงไว้ในสัญญาฉบับที่อยู่กับโจทก์ ต่อมาจำเลยได้หลอกลวงเอาสัญญาฉบับดังกล่าวไปจากภริยาโจทก์โดยทุจริต ทำให้โจทก์ไม่สามารถใช้เอกสารดังกล่าวในการดำเนินคดีกับจำเลย เห็นว่า ความผิดฐานฉ้อโกงนอกจากจะเป็นการหลอกลวงผู้อื่นให้ทำ ถอน ทำลาย เอกสารสิทธิแล้ว ยังบัญญัติว่าโดยการหลอกลวงนั้นทำให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามด้วย ทรัพย์สินนั้นหมายความรวมทั้งทรัพย์และวัตถุไม่มีรูปร่างซึ่งอาจมีราคาและถือเอาได้ เอกสารสัญญาแม้จะเป็นเพียงกระดาษแผ่นเดียวก็ถือว่าเป็นทรัพย์ เมื่อจำเลยหลอกลวงเอาเอกสารของโจทก์ไปจึงครบองค์ประกอบของความผิดฐานฉ้อโกง

ฎ.๒๘๒/๒๕๖๖ โจทก์ร่วมหลงเชื่อตามที่จำเลยที่ ๑ หลอกลวงจึงไปดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง แม้ผู้รับโอนจะไม่ใช่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้หลอกลวง แต่การที่ ส. ได้ไปซึ่งที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างอันเนื่องมาจากการที่จำเลยที่ ๑ หลอกลวงโจทก์ร่วม จึงเป็นการได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงให้ทำเอกสารสิทธิตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๑ ไม่ใช่เป็นการที่จำเลยที่ ๑ ได้ไปซึ่งเงินค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้างจาก ส. จำเลยที่ ๑ จึงต้องคืนที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่เป็นของโจทก์ร่วมให้แก่โจทก์ร่วม หากจำเลยที่ ๑ คืนที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างส่วนที่เป็นของโจทก์ร่วมไม่ได้ จำเลยที่ ๑ จะต้องใช้ราคาแทนให้แก่โจทก์ร่วม

๔. เจตนา

ฎ.๔๙๒๐/๒๕๖๗ การรับจ้างเปิดบัญชีแล้วมอบสมุดบัญชีเงินฝากให้บุคคลอื่นไปใช้เป็นเรื่องผิดปกติวิสัย ย่อมแสดงให้เห็นเจตนาร้ายของจำเลย ตามพฤติการณ์ดังกล่าวจำเลย เห็นได้ว่า ค. อาจเป็นผู้รับจัดหาคนมาเปิดบัญชีให้คนร้ายหรือร่วมกับคนร้ายอาจนำสมุดบัญชีเงินฝากของจำเลยไปใช้ในการกระทำความผิดกฎหมายหรือแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ จำเลยจะอ้างว่าถูกหลอกใช้หาได้ไม่ การกระทำของจำเลยจึงเป็นกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่คนร้ายได้รับประโยชน์จากบัญชีเงินฝากของจำเลยก่อนและขณะที่คนร้ายร่วมกันฉ้อโกงผู้เสียหายที่ ๒ จำเลยจึงมีความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดของผู้อื่นฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนโดยแสดงตนเป็นคนอื่น

๕.เจตนาทุจริต

ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาทุจริต ซึ่งอาจเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้สำหรับผู้อื่นก็ได้ ทั้งประโยชน์นี้จะเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือไม่ก็ได้

ฎ.๘๖๓/๒๕๑๓ การที่จำเลยทั้งสองหลอกลวงโจทก์โดยจำเลยที่ ๒ แสดงตนต่อโจทก์ว่าเป็น นาย ข. เจ้าของที่ดิน จนโจทก์หลงเชื่อทำหนังสือรับรองทรัพย์สินขอประกันตัวนาย ก. ต่อศาลนั้น แม้จะไม่ปรากฏว่าจำเลยได้ประโยชน์เป็นทรัพย์สินแต่อย่างใดก็ตาม ก็ทำให้นาย ก. ได้รับประโยชน์จากการใช้หนังสือรับรองนั้นอ้างต่อศาลจนได้รับประกันตัวไป ซึ่งย่อมถือว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์สำหรับผู้อื่น อันเป็นการกระทำโดยทุจริต

ฎ.๒๖๑๕/๒๕๕๒ สัญญาเช่าอาคารพาณิชย์ที่ตกลงว่าหากผู้เช่าจะให้เช่าช่วงต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ให้เช่า ไม่ใช่สาระสำคัญที่คู่สัญญาต้องปฏิบัติ การที่ผู้เช่าเข้าใจโดยสุจริตว่าสามารถนำอาคารที่เช่าไปให้เช่าช่วงได้ ประกอบกับการเช่าทรัพย์สินผู้ให้เช่าไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ให้เช่า การที่จำเลยซึ่งเป็นผู้ร่วมก่อตั้งบริษัท จ. และเป็นผู้ค้าประกันสัญญาเช่า นำอาคารไปให้โจทก์ร่วมเช่าและได้เงินไปจากโจทก์ร่วม จึงขาดเจตนาทุจริต ไม่มีความผิดฐานฉ้อโกง

ความผิดฐานฉ้อโกงผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาทุจริตมาตั้งแต่แรก

ฎ.๔๓๖๒/๒๕๖๓ การจะฟังว่าจำเลยทั้งสองฉ้อโกงหรือไม่ ข้อเท็จจริงต้องได้ความว่าจำเลยทั้งสองมีเจตนาทุจริตมาตั้งแต่แรกหลอกลวงโจทก์ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้ง โจทก์ในฐานะผู้ให้กู้ยืมเงินมีหน้าที่ต้องระมัดระวังอยู่แล้วว่าจำเลยทั้งสองมีคุณสมบัติเข้าหลักเกณฑ์ในการปล่อยสินเชื่อหรือไม่อย่างน้อยเพียงใด โจทก์ประกอบธุรกิจมีลักษณะเช่นเดียวกับธนาคาร เชื่อว่าก่อนที่จะอนุมัติสินเชื่อ โจทก์ต้องมีเจ้าหน้าที่วิเคราะห์สินเชื่อของจำเลยทั้งสองว่ามีความสามารถในการชำระหนี้ได้หรือไม่ โดยพิจารณาจากอาชีพ รายได้ ที่อยู่อาศัยหรือภาระหนี้สินว่าเข้าหลักเกณฑ์ของโจทก์ที่จะอนุมัติสินเชื่อได้หรือไม่ เพียงใด นอกจากนี้สัญญากู้ยืมเงินแบบผ่อนชำระรายเดือนก็ไม่ปรากฏว่ามีภาระระบุว่าจำเลยทั้งสองต้องแจ้งแก่โจทก์ว่าจะนำเงินที่กู้ยืมไปให้บุคคลใด ดังนั้น การที่จำเลยทั้งสองจะนำเงินไปมอบให้บุคคลใดก็ย่อมเป็นสิทธิของจำเลยทั้งสอง เพราะเมื่อได้รับเงินที่กู้ยืมจากโจทก์แล้วจำเลยทั้งสองย่อมมีกรรมสิทธิ์ในเงินดังกล่าวตามป.พ.พ. มาตรา ๖๕๐ คงมีเพียงหน้าที่ตามสัญญาที่ต้องชำระต้นเงินและดอกเบี้ยคืนเท่านั้น หากผิดนัดโจทก์ย่อมมีสิทธิฟ้องเรียกให้ชำระหนี้ได้ จำเลยทั้งสองจึงไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายหรือตามสัญญาที่ต้องแจ้งให้โจทก์ทราบว่าจะนำเงินที่กู้ยืมมาไปให้บุคคลใด อันจะถือว่าการที่ไม่แจ้งข้อความดังกล่าวเป็นการงดเว้นการที่จำต้องกระทำตาม ป.อ. มาตรา ๕๙ วรรคท้าย ทั้งการที่โจทก์ให้จำเลยทั้งสองกู้ยืมเงินและจ่ายเงินให้จำเลยทั้งสองก็เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับหรือตามสัญญาซึ่งมีความผูกพันที่ต้องจ่ายให้แก่จำเลยทั้งสอง ดังนั้น การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงไม่มีมูลเป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ความผิดฐานฉ้อโกงกับฐานลักทรัพย์โดยใช้กลอุบาย

ความผิดฐานฉ้อโกงนั้นต้องมีการหลอกลวงจนผู้นั้นหลงเชื่อและส่งมอบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้ด้วยความยินยอม ส่วนการลักทรัพย์โดยใช้กลอุบายเป็นการเอาทรัพย์เขาไปโดยผลการหรือโดยที่ไม่ได้ยินยอมหรือเพราะถูกผู้กระทำความบังคับให้ส่งให้ หรือแม้เขาจะส่งมอบให้เพราะถูกหลอกก็มอบแต่การครอบครองไม่ใช่มอบกรรมสิทธิ์ (ฎ.๔๗๐๕/๒๕๓๖, ฎ.๖๗๒๔/๒๕๔๔)

ฎ.๒๐๗/๒๕๑๒ หลอกว่าปากกาที่มีผู้ทำตกไว้ นั้นเป็นของตน ขอรับคืน เป็นการใช้อุบายให้ได้ครอบครองและแย่งกรรมสิทธิ์ จึงเป็นลักทรัพย์ (เพราะผู้ที่เก็บได้ไม่อาจโอนกรรมสิทธิ์ให้ได้)

ฎ.๖๕๓/๒๕๕๓ ขอยืมโทรศัพท์มาโทร แล้วเอาไป ผิดลักทรัพย์

ฎ.๑๕๕๔/๒๕๑๑ หลอกว่าจะซื้อโค เขามอบโคให้โดยบอกว่าจะชำระเงินให้ แล้วกลับพาโคหนีไป ผิดฉ้อโกง

ฎ.๓๓๕๑/๒๕๔๒ เอาของปลอมมาหลอกขาย แล้วได้เงินไป ผิดฉ้อโกง

ฎ.๘๙๒/๒๕๔๓ หลอกโดยเปลี่ยนป้ายราคาสินค้าเป็นราคาที่ถูกลงเพื่อให้พนักงานเก็บเงินมอบกรรมสิทธิ์ให้ เป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ความผิดฐานฉ้อโกงเป็นความผิดที่ต้องการผล การที่ผู้กระทำความผิดฐานฉ้อโกงได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ต้องเป็นผลโดยตรงจากการหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง (ฎ.๕๗๒๙/๒๕๓๙)

การกระทำความผิดสำเร็จแล้วหรือไม่ในความผิดฐานนี้ คือ การที่ผู้ถูกหลอกลวงหลงเชื่อและมอบทรัพย์สินให้ ดังนั้น หากผู้ถูกหลอกลวงไม่หลงเชื่อ แม้จะมอบทรัพย์สินให้แต่เพราะเหตุอื่น เช่น วางแผนจับกุม ซึ่งไม่ใช่ผลโดยตรงจากการหลอกลวง ก็เป็นเพียงพยายาม (ฎ.๙๐๑/๒๕๗๖) หรือ แม้หลงเชื่อแล้วแต่ยังไม่ได้ให้ทรัพย์สินไปก็เป็นเพียงพยายามเช่นกัน (ฎ.๓๓๕๑/๒๕๔๒)

ฎ.๕๐๖๙/๒๕๖๒ จำเลยทั้งสามร่วมกันหลอกลวงขายสารให้โจทก์ร่วมที่ ๑ ที่ ๒ และผู้เสียหายที่ ๔ ว่าเป็นสเต็มเซลล์ ซึ่งความจริงแล้วมีสเต็มเซลล์โดยการแบ่งหน้าที่กันทำ และการหลอกลวงนั้นได้ทรัพย์สินไปจากโจทก์ร่วมที่ ๑ ที่ ๒ แล้ว แต่ยังไม่ได้ทรัพย์สินจากผู้เสียหายที่ ๔ จำเลยทั้งสามผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงโจทก์ร่วมที่ ๑ ที่ ๒ และร่วมกันพยายามฉ้อโกงผู้เสียหายที่ ๔

•

ฎ.๗๐๕๔/๒๕๖๑ การที่จำเลยที่ ๑ หลอกหลวงโจทก์ด้วยการปลอมโฉนดที่ดินของจำเลยที่ ๒ ว่าเป็นของตนและนำสำเนามาวางเป็นประกันหนี้ จนทำให้โจทก์หลงเชื่อยอมทำสัญญากู้เงินและมอบเงินกู้ให้ไป ถือได้ว่าจำเลยที่ ๑ กระทำความผิดฐานฉ้อโกงสำเร็จในวันดังกล่าวแล้ว แม้ต่อมาจำเลยทั้งสองร่วมกันหลอกหลวงโจทก์อีกว่า จำเลยที่ ๒ เป็นเจ้าของที่ดินและขอใช้โฉนดเป็นประกันการชำระหนี้ต่อไป และจำเลยที่ ๒ ทำสัญญาค้ำประกันไว้ให้ด้วย โจทก์หลงเชื่อยอมรับหลักประกันกับขยายระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่จำเลยที่ ๑ เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นใหม่ เมื่อไม่ปรากฏว่าการหลอกหลวงครั้งหลังจำเลยทั้งสองได้รับทรัพย์สินจากโจทก์เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่รับไปแล้ว แม้การทำสัญญาฉบับใหม่ก็เป็นเพียงการขยายระยะเวลาชำระหนี้เท่านั้น หากทำให้โจทก์เสื่อมเสียสิทธิในสัญญาฉบับเดิม ทั้งปรากฏว่าโจทก์นำสัญญาดังกล่าวไปฟ้องและศาลพิพากษาให้จำเลยทั้งสองชำระหนี้แล้ว การกระทำครั้งหลังจึงไม่ได้มีผลให้โจทก์หรือทำให้โจทก์ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิอันจะเป็นความผิดฐานฉ้อโกง

เหตุการณ์ที่ต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๓๔๒

(๑) การแสดงตนเป็นคนอื่น มีความหมายเช่นเดียวกันกับการปลอมตัวเป็นคนอื่น คือ แสดงตนเป็นบุคคลอีกคนหนึ่งที่ไม่ใช่ตัวเอง (ฎ.๑๗๘/๒๕๙๓(ป)) หรือการนำเอกสารระบุชื่อผู้อื่นซึ่งเลอะเลือนมาแสดง ผู้ให้กู้เชื่อว่าจำเลยเป็นบุคคลอื่นในเอกสารจึงให้กู้เงินไป (ฎ.๒๐/๒๕๔๖) หรือการใช้บัตรเครดิตปลอมไปซื้อสินค้าแล้วลงลายมือชื่อปลอมในสลิปว่าเป็นคนอื่น (ฎ.๙๒๗๖/๒๕๕๓) แต่ไม่ใช่เพียงหลอกหลวงให้ผู้อื่นเข้าใจฐานะของตนผิดเท่านั้น (ฎ.๑๒๒/๒๕๐๖ (ป))

ผู้กระทำจะต้องรู้ข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๒ วรรคท้าย

(๒) “เด็ก” มีข้อพิจารณาว่าเกณฑ์อายุของเด็กถืออย่างไร เนื่องจากตามประมวลกฎหมายอาญามีบทบัญญัติกำหนดอายุต่างกัน คือ อายุไม่เกิน ๑๕ ปีตามมาตรา ๗๔ และอายุไม่เกิน ๑๖ ปี ตามมาตรา ๒๙๓ ซึ่งน่าจะต้องถือเอาอายุสูงสุดคือ ๑๖ ปี (ศ.จิตติ)

“ความอ่อนแอแห่งจิต” เช่น ฎ.๘๓๙๕/๒๕๖๑ จำเลยทั้งสองซึ่งเป็นบุตรและหลานของโจทก์รู้อยู่แล้วว่าโจทก์เป็นโรคสมองเสื่อมต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลเป็นประจำ การที่ร่วมกันหลอกหลวงโจทก์พาไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้จำเลยที่ ๑ โดยอาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของโจทก์ เป็นความผิดตามมาตรา ๓๔๒ (๒) ประกอบมาตรา ๘๓ หรือการที่ผู้ถูกหลอกหลวงมีอาการป่วยทางจิต (ฎ.๒๗๔/๒๕๕๙)

ฐานข้อโกงประชาชน

มาตรา ๓๔๓ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๔๑ ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ต้องด้วยลักษณะดังกล่าวในมาตรา ๓๔๒ อนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

คำว่า “ประชาชน” หมายถึง บุคคลทั่วไป โดยหาได้ถือจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงว่ามากหรือน้อยไม่ แต่ถือเอาเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งเป็นสำคัญ

แม้มีคนทราบเพียงคนเดียวก็ผิดฐานนี้ได้ (ฎ.๑๘๖๗/๒๕๒๓) เช่น จำเลยหลอกลวงผู้เสียหายและบุคคลอื่นๆ ในท้องที่หลายจังหวัดให้มาสมัครงานไปทำงานต่างประเทศ โดยรับรองว่ามึงานให้ทำและจะได้ไปทำงานเร็ว เป็นเหตุให้ผู้เสียหายหลงเชื่อมาสมัครและชำระเงินให้ แต่จำเลยไม่สามารถจัดส่งไปทำงานและไม่ยอมคืนเงินให้ผู้เสียหาย เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ฎ.๓๖๖๐/๒๕๒๗, ฎ.๒๔๘๖/๒๕๒๘)

ฎ.๑๕๖๙/๒๕๖๔ จำเลยโดยทุจริตฉ้อโกงประชาชนโดยหลอกลวงประชาชนทั่วไปและผู้เสียหายซึ่งเป็นคนหางาน ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จและปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จลงในสื่อสังคมออนไลน์เผยแพร่ข้อความ ลงในเว็บไซต์เฟซบุ๊กในบัญชีเฟซบุ๊กของจำเลยที่ใช้ติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเพื่อนของจำเลย และประชาชนทั่วไปสามารถอ่านข้อความที่จำเลยเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์เฟซบุ๊กดังกล่าวได้โดยการหลอกลวงดังกล่าวของจำเลยเป็นเหตุให้ประชาชนและผู้เสียหายหลงเชื่อ ผู้เสียหายมอบเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่จำเลย ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ถือเอาเจตนาแสดงข้อความอันเป็นเท็จกับประชาชนเป็นสำคัญ หาได้ถือเอาจำนวนผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงมากหรือน้อยเป็นหลักไม่

การแสดงข้อความเท็จแก่ผู้เสียหายบางคนแล้วมีการบอกต่อกันเป็นทอดๆ เมื่อผู้เสียหายคน
หลังทราบข่าวและมาสอบถามจำเลย จำเลยได้ยืนยันแสดงข้อความอันเป็นเท็จนั้นและให้ผู้เสียหายไป
ติดต่อที่แฟลตทุกครั้ง อันถือได้ว่าเป็นสำนักงานของจำเลยกับพวก แม้จะไม่มี การประกาศรับสมัครงาน
ปิดไว้ก็ตาม การกระทำก็เป็นการฉ้อโกงประชาชน (ฎ.๕๒๙๒/๒๕๔๐)

อย่างไรก็ตามหากไม่ปรากฏว่ามีการโฆษณา แต่เป็นเรื่องที่ผู้เสียหายทราบข่าวเอง ไม่ถือว่าเป็น
ความผิดตามมาตรา

ฎ.๒๕๑๖/๒๕๓๔ ผู้เสียหายสี่คนได้ทราบว่าที่วัด พ. มีพระเครื่องพระราชทานให้เข้าบูชา โดย
จำเลยที่ ๑ เป็นพระภิกษุอยู่ที่วัดดังกล่าวเป็นผู้นำออกให้เข้า ผู้เสียหายทั้งสี่จึงไปเข้าพระจากจำเลยที่ ๑
โดยจำเลยที่ ๑ รับรองว่าพระดังกล่าวเป็นพระที่ได้รับพระราชทานมาเพื่อให้จำหน่ายแก่ประชาชนทั่วไป
แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ ได้โฆษณาให้ประชาชนทั่วไปทราบถึงการให้เข้าพระเครื่อง หากเป็น
เรื่องที่ผู้เสียหายทั้งสี่ทราบข่าวมาเองแล้วมาติดต่อขอเข้าพระเครื่องจากจำเลยที่ ๑ จึงไม่ผิดฐาน
ฉ้อโกงประชาชน คงผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา ๓๔๑ เท่านั้น

การหลอกลวงคนเฉพาะกลุ่ม แม้มีหลายคนก็ไม่ใช่ความหมายของคำว่าประชาชนในมาตรานี้ เช่น การหลอกลวงเฉพาะเจ้าหน้าที่ของตน ๓ ราย มิใช่หลอกลวงประชาชน (ฎ.๙๐๙/๒๕๒๓)

ฎ.๕๖๓/๒๕๓๑ จำเลยโฆษณาหลอกลวงนักศึกษาเพื่อขายข้อสอบที่จำเลยเขียนขึ้นเอง เพื่อให้ นักศึกษาที่ซื้อข้อสอบจากจำเลยหลงเชื่อว่าเป็นข้อสอบจริงที่จะออกสอบ การกระทำไม่เป็นการ หลอกลวงประชาชนทั่วไป

- **เหตุฉกรรจ์** วรรคสองบัญญัติกรณีที่ต้องลักษณะตามมาตรา ๓๔๒ มาเป็นเหตุให้ระวางโทษ สูงขึ้น

- **ข้อสังเกต** สำหรับความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา ๓๔๓ เป็นเพียงมาตราเดียวใน หมวด ๓ นี้ที่ไม่อาจยอมความได้ ทั้งนี้ตามมาตรา ๓๔๔ นอกจากนี้ความผิดตามวรรคสองแห่งมาตรานี้ มีระวางโทษทั้งจำคุกและปรับ

ฎ.๒๖๖๖/๒๕๖๕ องค์ประกอบความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชน ต้องมีการหลอกลวง ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวง แต่ความผิดฐานกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ตาม พ.ร.ก.การกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.๒๕๖๗ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง นั้น เพียงแต่จำเลย ทั้งสองโฆษณาหรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชนหรือการกระทำ ด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคล ตั้งแต่สิบคนขึ้นไปว่า ในการกู้ยืมเงินคนหรือบุคคลใดจะจ่ายหรืออาจจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้ตาม พฤติการณ์แห่งการกู้ยืมเงินในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วย ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่ตนรู้หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้นจะนำ เงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้นหรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียนให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน เป็นผลให้ประชาชนนำเงินมา ให้จำเลยทั้งสองกู้ยืม ก็เป็นความผิดสำเร็จฐานร่วมกันกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชนแล้ว ซึ่ง แตกต่างจากองค์ประกอบความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชนตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๓ โดยไม่จำเป็นต้องมี การหลอกลวงดังเช่นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน ดังนั้น แม้การกระทำของจำเลยทั้งสองไม่เป็น ความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงประชาชน ตาม ป.อ. มาตรา ๓๔๓ ก็อาจเป็นความผิดตาม พ.ร.ก.การกู้ยืม เงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๗ มาตรา ๔ ได้

ฐานข้อกฎหมาย

มาตรา ๓๔๔ ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไปให้ประกอบกิจการงานอย่างใด ๆ ให้แก่ตน หรือให้แก่บุคคลที่สาม โดยจะไม่ใช่ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้น หรือโดยจะใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างบุคคลเหล่านั้นต่ำกว่าที่ตกลงกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- **ลักษณะการหลอกลวงตามมาตรา ๓๔๔ มีความหมายกว้างตามมาตรา ๓๔๑** โดยอาจจะทำการด้วยวิธีอื่นนอกจากการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือการปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง

- ต้องมีเจตนาหลอกลวงเพื่อให้ประกอบกิจการงาน และต้องมีเจตนาดังกล่าวมาตั้งแต่ต้น

ฎ.๑๐๕๑/๒๕๑๐ มาตรา ๓๔๔ ผู้หลอกลวงต้องประสงค์ต่อผลคือ การทำงานของผู้ถูกหลอกลวงให้ประกอบกิจการงานให้แก่ตนหรือบุคคลที่สามโดยจะไม่ใช่ค่าแรงงาน **เมื่อคดีได้ความว่าจำเลยหลอกเพื่อให้ส่งเงินให้เท่านั้นไม่ได้หลอกให้ทำงานเพราะไม่มีงานให้ทำ จำเลยจึงไม่มีความผิดตามมาตรา ๓๔๔**

ฎ.๑๙๕๓/๒๕๐๖ มาตรา ๓๔๔ ต้องได้ความว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตหลอกลวงผู้เสียหายในขณะที่ตกลงจะให้ผู้เสียหายประกอบกิจการงานให้แก่ตน หากเป็นเรื่องที่ตกลงกันมาแล้วจึงมีเหตุขัดข้องแก่จำเลย ทำให้ไม่อาจใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างได้ตามที่ตกลงกัน ก็เพียงผิดสัญญาทางแพ่งเท่านั้น

- แม้ทำการหลอกลวงอันมีผลให้มีบุคคลทำงานให้จนเลิกแล้ว หากต่อมามีการหลอกลวงต่อไปจนครบสิบคนก็ถือเป็นความผิดตามมาตรา ๓๔๔

ฐานข้อโกงค่าอาหาร/โรงแรม

มาตรา ๓๔๕ ผู้ใดสั่งซื้อและบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่ม หรือเข้าพักในโรงแรม โดยรู้ว่าตนไม่สามารถชำระเงินค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่ม หรือค่าอยู่ในโรงแรมนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อพิจารณา

- ผู้กระทำความผิดฐานนี้ต้องมีเจตนาที่จะไม่จ่ายเงินตั้งแต่แรก
- การสั่งซื้อหรือบริโภคเป็นการกระทำต่อเนื่องในเวลานั้น

ฎ.๑๖๘๖/๒๕๐๕ มาตรา ๓๔๕ เป็นเรื่องการสั่งซื้อและบริโภคอาหารด้วย และเป็นการกระทำต่อเนื่องในเวลานั้น การที่ไปติดต่อตกลงสั่งอาหารล่วงหน้าหลายวัน โดยให้นำอาหารไปเลี้ยงในสถานที่แห่งหนึ่ง เมื่อไม่ชำระก็เป็นผิดสัญญาทางแพ่ง ไม่ผิดตามมาตรานี้

ฎ.๑๐๗๗/๒๕๑๑ มาตรา ๓๔๕ หมายความว่า การสั่งอาหารเครื่องดื่มมาบริโภคนั้น เป็นที่เข้าใจได้ว่าจะชำระราคาเมื่อได้บริโภคเสร็จแล้วในสถานการณ์ค้าของผู้ขาย จำเลยให้คนไปเอาสุราที่ร้าน แล้วในวันรุ่งขึ้นได้ให้คนไปเอามาอีกซึ่งผู้เสียหายก็ยอมมอบมาให้ เช่นนี้เป็นเรื่องผู้เสียหายตกลงให้จำเลยซื้อของเชื่อ ไม่ผิดมาตรา ๓๔๕

ฐานชักจูงเพื่อเอาเปรียบผู้อื่น

มาตรา ๓๔๖ ผู้ใดเพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ชักจูงผู้หนึ่งผู้ใดให้จำหน่ายโดยเสียเปรียบซึ่งทรัพย์สิน โดยอาศัยเหตุที่ผู้ถูกชักจูงมีจิตอ่อนแอหรือเป็นเด็กเบาปัญญา และไม่สามารถเข้าใจตามควรซึ่งสาระสำคัญแห่งการกระทำของตน จนผู้ถูกชักจูงจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การกระทำมาตรานี้เพียงแต่**ชักจูง**เท่านั้น ไม่จำกัดขนาดต้องหลอกลวง ส่วนคำว่า “จำหน่าย” หมายถึงการโอนกรรมสิทธิ์

มาตรานี้ต่างจากมาตรา ๓๔๒ เพราะมิใช่เพียงอาศัยเหตุมีจิตอ่อนแอหรือเป็นเด็กเบาปัญญาเท่านั้น แต่ต้องประกอบด้วยว่าผู้ถูกชักจูงไม่สามารถเข้าใจตามควรซึ่งสาระสำคัญแห่งการกระทำของตนด้วย

ฐานข้อโกงประกันวินาศภัย

มาตรา ๓๔๗ ผู้ใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย แก่งัดทำให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- การกระทำ คือ แก่งัดทำให้เกิดเสียหายแก่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่เอาประกันภัย
ดังนั้น หากเป็นการหลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จเพื่อไปขอรับค่าสินไหม แต่มิได้กระทำต่อวัตถุที่เอาประกันภัย ก็ไม่ผิดตามมาตรา ๓๔๗ แต่อาจเป็นความผิดตามมาตรา ๓๔๑ ได้

- ความผิดฐานนี้นอกจากเจตนาธรรมดาแล้ว ต้องมีเจตนาพิเศษที่เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการประกันวินาศภัย ด้วย

มาตรา ๓๔๘ ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา ๓๔๓ เป็นความผิดอันยอมความได้

ฐานโกงเจ้าหนี้

มาตรา ๓๔๙ ผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์อันตนจำนำไว้แก่ผู้อื่น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๐ ผู้ใดเพื่อไม่ให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้นหรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์ใดก็ดี แก่งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริงก็ดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๑ ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ทั้งสองมาตราเป็นการกระทำที่มีเจตนาพิเศษก่อให้เจ้าหนี้ต้องเสียหาย อาจไม่ได้รับประโยชน์จากการชำระหนี้ของตนทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน โดยความผิดฐานนี้เป็น ความผิดต่อส่วนตัวซึ่งสามารถยกความผิดได้ตามมาตรา ๓๕๑

มาตรา ๓๔๙ (โกงเจ้าหนี้ผู้รับจำนำ)

องค์ประกอบภายนอก

๑. ผู้ใด

๒. **เอาไปเสีย** ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์

๓. ซึ่งทรัพย์สินนั้นตนจำนำไว้แก่ผู้อื่น

องค์ประกอบภายใน

๑. เจตนา

๒. เจตนาพิเศษ (มูลเหตุจูงใจ) เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ

การกระทำตามมาตรานี้มีลักษณะดังเช่นองค์ประกอบในฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๘ โดยมีที่เพิ่ม คือ การ “เอาไปเสีย” ซึ่งหมายความว่า การพาเอาทรัพย์นั้นเคลื่อนที่ไป แต่ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดเอาไปในลักษณะเป็นการตัดกรรมสิทธิ์ดังเช่นฐานลักทรัพย์

“ทำให้เสียหาย” หมายถึง ทำให้ทรัพย์นั้นมีคุณสมบัติหรือสภาพเสื่อมทรามลง เช่น การทุบรถให้เกิดรอยบุบ

“ทำลาย” หมายถึง ทำให้หมดสิ้นไป เช่น การเผาณาฬิกาที่จำนำไว้

“ทำให้เสื่อมค่า” หมายถึง ทำให้ราคาทรัพย์ลดน้อยลง เช่น การใช้ความร้อนไปอบทำให้สีของพลอยเปลี่ยนแปลงไป

“ทำให้ไร้ประโยชน์” หมายถึง ทำให้สภาพของทรัพย์ใช้การได้ไม่ดี โดยที่สภาพของทรัพย์ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป เช่น การปล่อยลมออกจากล้อของรถยนต์

สำหรับคำว่า “ทรัพย์” ตามมาตรานี้ไม่รวมถึงอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากเป็นทรัพย์ที่มีการจำนำไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๔๗ และรวมถึงสิทธิต่างๆอันอาจจำนำได้ตามมาตรา ๗๕๐ ถึงมาตรา ๗๕๓ ด้วย

การโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๔๙ ต้องเป็นการจํานำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ดังนั้น หากมิใช่กรณีดังกล่าว แม้จะมีการกระทำตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๔๙ ก็ไม่ถือเป็นความผิด

ฎ.๑๐๕๐/๒๕๐๗ การนำที่ดินไปเป็นประกันการชำระหนี้โดยการมอบโฉนดไว้ให้ ไม่เป็นทั้งการ
จํานองและจํานำ แม้ผู้กู้จะมาเอาโฉนดที่ดินไปในภายหลังโดยมีเจตนาเพื่อทำให้เกิดความเสียหายแก่
ผู้ให้กู้ก็ไม่ใช่ความผิดตามมาตรา ๓๔๙

ฎ.๑๓๖๓/๒๕๕๐ แม้ว่าตามสัญญาจํานำข้อ ๓ จะระบุว่า การนำข้าวที่จํานำออกไปจากโกดัง
จําเลยต้องได้รับความยินยอมจากโจทก์ร่วมก่อน แต่พนักงานโจทก์ร่วมเบิกความทำนองเดียวกันว่าทาง
ปฏิบัติจําเลยสามารถนำข้าวดังกล่าวออกไปขายโดยไม่ต้องแจ้งให้โจทก์ร่วมทราบแล้วนำเงินมาชำระหนี้
ให้โจทก์ร่วมได้ โจทก์ร่วมจะส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบข้าวสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง พิจารณาจากพฤติการณ์
ของการติดต่อระหว่างโจทก์ร่วมกับจําเลยแล้ว น่าเชื่อว่าหลังจากทำสัญญาจํานำข้าวแล้วโจทก์ร่วมยอม
ให้ข้าวอยู่ในความครอบครองของจําเลย ย่อมถือไม่ได้ว่าจําเลยมอบข้าวไว้เป็นประกันการชำระหนี้ตาม
ความหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะจํานำ เมื่อไม่มีการจํานำจึงขาดองค์ประกอบที่
จะเป็นความผิดข้อหาโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๔๙

ข้อพิจารณา

ฎ.๖๕๐/๒๕๑๐ จำเลยจำนำสร้อยคอของตนไว้กับผู้เสียหายเพื่อเอาเงินมาเล่นการพนันแล้ว กระซากล่อสร้อยเส้นนั้นไปจากคอกผู้เสียหาย ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ เพราะสร้อยเส้นนั้นเป็นของ จำเลยเอง และเมื่อไม่มีการลักทรัพย์ก็ไม่อาจเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ได้

จากคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวเห็นได้ชัดว่าที่ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ เนื่องจากไม่ใช่ทรัพย์ของ ผู้อื่นหรือของผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ปัญหาประการต่อมาคือว่าจะเป็นความผิดฐานโกงเจ้าหนี้หรือไม่ เนื่องจากสัญญาจำนำต้องเป็นสัญญาที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อหนี้เกิดจากมูลหนี้การพนันจึงไม่อาจ บังคับตามสัญญาจำนำได้ ดังนั้น จำเลยจึงไม่น่ามีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

ข้อสังเกต แม้มูลหนี้การพนันจะไม่สามารถบังคับให้ชำระหนี้ได้ก็ตาม แต่หากมีการส่งมอบทรัพย์ เพื่อชำระหนี้การพนันไปแล้วก็ไม่สามารถเอาคืนได้ หากมีการแย่งคืนกลับมามาดังกล่าวก็อาจมีความผิด ฐานลักทรัพย์หรือชิงทรัพย์ได้ (ฎ.๑๐๙๔/๒๕๗๗) เว้นแต่จำเลยเข้าใจว่าตนมีสิทธิเอาคืนได้เพราะถูก เจ้ามือโกงยอมไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือชิงทรัพย์ (เทียบ ฎ.๑๐๑๘/๒๕๒๙)

มาตรา ๓๕๐

•

องค์ประกอบภายนอก

๑. ผู้ใด

๒. ย้ายไปเสีย ซอนเร้นหรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใด

หรือแก่งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริง

องค์ประกอบภายใน

๑. เจตนา

๒. เจตนาพิเศษ (มูลเหตุจูงใจ) เพื่อไม่ให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้

๑. เนื่องจากมาตรานี้ผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ ดังนั้นผู้กระทำจึงไม่จำเป็นต้องหมายถึงลูกหนี้เท่านั้น

ฎ.๑๔๓/๒๕๑๗ คำว่า “ผู้อื่น” ตามมาตรา ๓๕๐ นั้นหมายถึงบุคคลอื่นนอกจากตัวลูกหนี้ จำเลยที่ ๑ เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาของโจทก์ร่วมโอนที่ดินของตนให้แก่จำเลยที่ ๓ ซึ่งไม่ได้เป็นลูกหนี้ของโจทก์ร่วม โดยจำเลยทั้งสองมีเจตนาร่วมกันที่จะไม่ให้โจทก์ร่วมได้รับชำระหนี้ ดังนี้จำเลยทั้งสองมีความผิดตามมาตรา ๓๕๐ แล้วจำเลยที่ ๓ จะอ้างว่าเป็นการโอนที่ดินให้กับตนเองมิใช่โอนให้แก่ผู้อื่นหาได้ไม่

ฎ.๒๗๑/๒๕๒๒ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๕๐ ไม่จำเป็นต้องกระทำต่อเจ้าหนี้ของตนเท่านั้น แม้กระทำต่อเจ้าหนี้ของบุคคลอื่นก็เป็นความผิดได้เช่นเดียวกัน ศาลพิพากษาให้บิดาจำเลยที่ ๑ ชำระเงินกู้ การที่จำเลยที่ ๑ โอนที่ดินที่ได้รับโอนมาจากบิดามารดาของตน ซึ่งโจทก์จะฟ้องขอเพิกถอนการโอนที่ดินกลับมายังลูกหนี้ตามเดิมเพื่อบังคับชำระหนี้ต่อไปให้กับจำเลยที่ ๒ โดยจำเลยทั้งสองไม่ได้เป็นลูกหนี้โจทก์ก็อยู่ในความหมายตามมาตรา ๓๕๐ แม้ว่าการโอนที่ดินดังกล่าวไม่ทำให้สิทธิของโจทก์ที่จะบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้หมดไปก็ตามหากฟังได้ว่ากระทำเพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนฯ” กฎหมายมุ่งถึงเจตนาของจำเลยที่จะโกงเจ้าหนี้ โดยไม่คำนึงว่าสิทธิการบังคับชำระหนี้ของโจทก์ที่มีต่อลูกหนี้จะยังมีหรือไม่ มีความหมายชัดเจนว่าความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ ตามมาตรา ๓๕๐ ไม่จำเป็นต้องกระทำต่อเจ้าหนี้ของตนเท่านั้น แม้กระทำต่อเจ้าหนี้ของบุคคลอื่นก็เป็นความผิดได้เช่นเดียวกัน

การที่จะมีความผิดฐานนี้แม้จะไม่จำเป็นต้องกระทำต่อเจ้าหนี้ของตนเองเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามต้องมี
หนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ที่สามารถใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลได้

ฎ.๕๒๙๔/๒๕๖๓ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๕๐ ในเบื้องต้นจะต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้
กับลูกหนี้ก่อน แม้จำเลยที่ ๑ จะโอนที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๒ ภายหลังจากโจทก์ใช้สิทธิเรียกร้องยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑
เป็นคดีของศาลแพ่งธนบุรีเพียง ๑๒ วัน เมื่อขณะคดีนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา คดีแพ่งดังกล่าวศาล
ฎีกาพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ซึ่งฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยที่ ๑ ไม่มีนิติสัมพันธ์กับโจทก์ อันมีผลให้ผูกพันโจทก์กับ
จำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ จึงต้องฟังข้อเท็จจริงว่าโจทก์ไม่ได้เป็นเจ้าหนี้ของจำเลยที่ ๑ ตามฟ้องในคดีนี้ การกระทำของ
จำเลยที่ ๑ ย่อมมิใช่เพื่อให้เจ้าหนี้ของตนได้รับชำระหนี้ตามมาตรา ๓๕๐

ฎ.๖๑๘๘/๒๕๖๒ หนี้ที่โจทก์อ้างเป็นมูลเหตุฟ้องจำเลยที่ ๑ ในความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ คือนั้นที่
โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกหนี้โจทก์จดทะเบียนโอนขายที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๒ โดยจำเลยทั้งสองมีเจตนาเพื่อมิ
ให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ได้รับโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวกลับคืนมาเป็นของโจทก์ เมื่อความปรากฏว่าคดีดังกล่าว
ศาลฎีการับฟังว่าโจทก์จดทะเบียนให้จำเลยที่ ๑ ถือกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินพิพาทกึ่งหนึ่งและโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน
พิพาทอีกกึ่งหนึ่งให้แก่จำเลยที่ ๑ ด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เพราะถูกจำเลยที่ ๑ ใช้กลฉ้อฉลโจทก์ โจทก์ไม่มีสิทธิ
เพิกถอนนิติกรรมดังกล่าวและพิพากษายกฟ้องโจทก์ยืนตามศาลอุทธรณ์ภาค ๗ ผลของคำพิพากษาศาลฎีกาทำให้
โจทก์กับจำเลยที่ ๑ มิได้เป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ต่อกัน โจทก์ไม่อยู่ในฐานะเจ้าหนี้ซึ่งเป็นองค์ประกอบความผิดฐาน
โกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๕๐ การกระทำของจำเลยที่ ๑ ที่โอนที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๒ ขาดองค์ประกอบ ความผิดฐาน
โกงเจ้าหนี้ จำเลยที่ ๑ ไม่มีความผิดตามฟ้อง

ฎ.๔๘๖๔/๒๕๖๒ (ป) จำเลยที่ ๑ โอนขายห้องชุดของตนก่อนวันที่ศาลชั้นต้นพิพากษาคดีแพ่งเพียง ๑ วัน แล้วยกย้ายถ่ายเทหรือย้ายไปเสียซึ่งเงินที่ได้จากการขายห้องชุดดังกล่าว เป็นการแสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ ๑ อาจมีเจตนาพิเศษเพื่อว่าเมื่อโจทก์ชนะคดีแล้ว โจทก์จะไม่สามารถบังคับชำระหนี้จากจำเลยที่ ๑ ได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แต่เมื่อคดีแพ่งที่โจทก์อ้างเป็นมูลเหตุฟ้องจำเลยที่ ๑ เป็นคดีอาญาเรื่องนี้ถึงที่สุดแล้วโดยศาลฎีกาพิพากษาว่า จำเลยไม่ได้ผิดสัญญาซื้อขายหุ้นกับโจทก์จึงไม่ต้องคืนเงินค่าหุ้นพร้อมดอกเบี้ยให้แก่โจทก์และพิพากษากลับให้ยกฟ้อง มีผลให้ระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๑ ไม่มีมูลหนี้ต่อกัน เท่ากับโจทก์และจำเลยที่ ๑ ไม่ได้เป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ต่อกัน ดังนี้ ไม่อาจมีการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๐

ฎ.๔๖๗๕/๒๕๖๕ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๐ นั้น องค์ประกอบความผิดในเบื้องต้นต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ก่อน เมื่อต่อมาปรากฏว่าศาลฎีกาในคดีแพ่งยกฟ้องโจทก์ในคดีที่โจทก์รวมเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยให้รับผิดชอบในมูลหนี้ค่าซื้อพ่วงพันธโคอินดูบราซิด คำพิพากษาศาลฎีกาในคดีแพ่งดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันโจทก์รวมกับจำเลยในคดีนี้ซึ่งเป็นคู่ความตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง จึงต้องฟังข้อเท็จจริงในคดีนี้ว่า โจทก์รวมมิได้เป็นเจ้าหนี้ของจำเลยตามคำฟ้องของโจทก์ในคดีนี้ แม้จำเลยขายที่ดินให้แก่ บ. ภายหลังโจทก์รวมยื่นฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่ง การกระทำของจำเลยย่อมไม่ใช่เป็นการกระทำเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนได้รับชำระหนี้อันจะเป็นความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๐ ได้ และในกรณีเช่นว่านี้จะนำบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๔๖ ที่บัญญัติว่า “ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่ง ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา” มาใช้บังคับหาได้ไม่เพราะบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติในการพิพากษาคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา อันเป็นความรับผิดชอบในทางแพ่งที่มีมูลมาจากการกระทำความผิดในทางอาญาหรือความรับผิดชอบในทางแพ่งของบุคคลใดที่ต้องอาศัยหรือเกิดจากการกระทำความผิดในทางอาญามูลฐานนั้นที่ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญามาพิพากษาคดีส่วนแพ่ง แต่คดีนี้เป็นคดีที่โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีอาญาในความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ อันมีองค์ประกอบความผิดเบื้องต้นเป็นประการสำคัญว่าต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ก่อน เมื่อศาลฎีกาพิพากษายกฟ้องในคดีแพ่ง โจทก์รวมและจำเลยย่อมมิได้เป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ต่อกัน คดีอาญามูลฐานโกงเจ้าหนี้จึงไม่มีมูลความผิดไปด้วยในตัว จึงมิใช่เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นหยิบยกคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีแพ่งมาวินิจฉัยในคดีอาญา อันเป็นการขัดต่อ ป.วิ.อ. มาตรา ๔๖

๒.๑ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้นหรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใด

“ย้ายไปเสีย” หมายถึงกระทำให้ทรัพย์สินเปลี่ยนไปจากที่อยู่เดิม ส่วน “ซ่อนเร้น” หมายถึงปกปิดไม่ให้รู้ว่าทรัพย์สินตั้งอยู่ที่ใด โดยที่ไม่จำเป็นต้องเคลื่อนย้ายทรัพย์สินก็ได้ ส่วน “โอนให้ผู้อื่น” หมายถึงโอนกรรมสิทธิ์และเป็นกรณีที่เกิดขึ้นโดยนิติกรรมสัญญา แต่ไม่นำรวมถึงการโอนโดยผลของกฎหมาย เช่น การที่ลูกหนี้ไม่ยอมคัดค้านผู้ที่ร้องขอว่าได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ในที่ดินของลูกหนี้ เป็นต้น

ฎ.๘๗๐/๒๕๑๘ ... แต่การจดทะเบียนให้เช่าที่ดินมีกำหนด ๒๐ ปี แม้จะทำให้เจ้าหนี้เสียหาย ก็ไม่เป็นการย้ายไปเสียหรือเป็นการโอนตามมาตรา ๓๕๐

“ทรัพย์สิน” มาตรฐานนี้ต่างจากมาตรา ๓๔๙ โดยอาจเป็นทั้งสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ก็ได้ และมีความหมายถึงว่าเป็นทรัพย์สิน คือสิทธิที่เกี่ยวกับตัวทรัพย์สินด้วย

ฎ.๓๙๘๘/๒๕๒๖ ล. สัญญาจะขายที่ดินให้แก่ จ. จ.กำลังจะฟ้องบังคับให้ ล. โอนที่ดินให้ตามสัญญา ล. เอาที่ดินไปจดทะเบียนขายฝากแล้วไม่ไถ่ ล. มีความผิดตามมาตรา ๓๕๐

ฎ.๒๘๒๘/๒๕๓๑ ลูกหนี้โอนสิทธิการเช่าอาคารในที่ดินของทางราชการให้แก่ผู้อื่น หากเป็นการทำให้เจ้าหนี้มิได้รับชำระหนี้เป็นความผิดตามมาตรา ๓๕๐ นี้ได้

ฎ.๒๕๒/๒๕๓๗ ลูกหนี้โอนสิทธิการเช่าทรัพย์สินซึ่งสามารถโอนขายเป็นเงินได้ภายหลังที่ศาลพิพากษาให้ชำระหนี้และคดีถึงที่สุดแล้วเป็นความผิดตามมาตรา ๓๕๐ นี้ได้

กรณีการโอนทรัพย์สินไปให้แก่ผู้อื่นนั้น การบรรยายฟ้องต้องระบุด้วยว่าโอนไปให้แก่บุคคลใด

ฎ.๔๑๘๐/๒๕๓๕ โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสามฐานร่วมกันโกงเจ้าหนี้โดยบรรยายฟ้องว่าจำเลยที่ ๑ เป็นหนี้ โจทก์ตามคำพิพากษา แต่กล่าวถึงเรื่องการยกย้ายทรัพย์สินเพื่อมิให้โจทก์ได้รับชำระหนี้เพียงว่า จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมกันโอนขายที่ดินพิพาทซึ่งเป็นสินสมรสระหว่างจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ โดยมีได้กล่าวว่าได้โอนขายไปให้แก่ผู้ใด เอกสารท้ายฟ้องก็ไม่มี ไม่อาจทราบได้ว่าใครเป็นผู้รับโอนที่ดินพิพาท จึงเป็นคำฟ้องที่ขาดข้อเท็จจริง และรายละเอียดที่เกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๕) ปัญหาว่าฟ้องโจทก์ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ แม้จะไม่มีฝ่ายใดยกขึ้นว่ากันมาในศาลล่างทั้งสองแต่เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยเองได้ และแม้จะไม่มีฝ่ายใดฎีกาถึงจำเลยที่ ๑ แต่ปัญหาคำฟ้องชอบด้วยกฎหมายหรือไม่นี้ เป็นเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดี ศาลฎีกามีอำนาจพิพากษาลดลงไปถึงจำเลยที่ ๑ ที่มีได้ฎีกาให้มีต้องรับโทษได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๓ ประกอบมาตรา ๒๒๕

๒.๒ แก่สั่งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริง ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงตามพฤติการณ์แล้วแต่กรณีไป

- การจะเป็นความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๕๐ จะต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้อันสามารถเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ได้ การครอบครองทรัพย์สินนั้นมิได้ก่อให้เกิดหนี้แก่จำเลยที่ ๑ เป็นเพียงกฎหมายรับรองหรือให้สิทธิโจทก์ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินเท่านั้น จำเลยที่ ๑ ไม่มีหนี้จะต้องชำระแก่โจทก์ การที่จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนโอนขายที่ดินของตนเองไปให้บุคคลอื่น จึงไม่มีความผิดตามมาตรา ๓๕๐ (ฎ.๓๕๒๗/๒๕๒๖)

ฎ.๑๔๐๖/๒๕๑๒ ผู้เสียหายได้ให้จำเลยกู้ยืมเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยมิได้ทำหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือให้ไว้ เป็นการกู้ยืมเงินเกินกว่า ๕๐ บาท (เดิม) โดยไม่ได้มีหลักฐานเป็นหนังสือต้องห้ามไม่ให้ฟ้องร้องบังคับคดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ ฉะนั้นผู้เสียหายจึงไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลกับจำเลยได้ จึงไม่มีทางลงโทษจำเลยฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๕๐

อย่างไรก็ตาม “หนี้” ไม่ได้หมายความว่าถึงเฉพาะแต่เพียงหนี้เงินเท่านั้น

ฎ. ๗๕๕/๒๕๑๘ (ป) คำว่าหนี้ในมาตรา ๓๕๐ มิได้หมายความว่าเฉพาะหนี้เงิน แต่รวมถึงหนี้อื่น เช่น การโอนขายที่ดินตามสัญญาจะซื้อจะขายด้วย การที่ผู้ขายโอนที่ดินแก่ผู้อื่น เพราะแปลสัญญาไปคนละทางไม่ใช่เพราะจำเลยมีเจตนาที่จะไม่ชำระหนี้จึงไม่ผิดมาตรา ๓๕๐

- การกระทำในองค์ประกอบข้อ ๒ หากไม่ได้กระทำในขณะที่เจ้าหนี้ได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ก็ถือว่าขาดองค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๓๕๐ ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงตามพฤติการณ์แล้วแต่กรณีไป

ข้อพิจารณา ปกติการใช้สิทธิหรือจะใช้สิทธิต้องเป็นเรื่องบังคับชำระหนี้ทางแพ่ง มิใช่ทางอาญา แต่หากมีลักษณะบ่งชี้ได้ว่าเจ้าหนี้ประสงค์ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลก็ย่อมถือว่ามีความผิดได้

ฎ. ๑๐๕๔/๒๕๐๗ ความผิดตามมาตรา ๓๕๐ นั้นเจ้าหนี้จะต้องใช้สิทธิทางศาลให้ชำระหนี้แล้วอย่างหนึ่ง หรือว่าจะใช้สิทธิทางศาลให้ลูกหนี้ชำระหนี้อย่างหนึ่งเป็นองค์ประกอบอยู่ด้วย ดังนั้น เมื่อเจ้าหนี้ยังไม่ได้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งหรือการที่เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีอาญา ก็เพียงพอให้ลูกหนี้หาประกันมาให้เจ้าหนี้เป็นที่พอใจแล้วจะไม่เอาเรื่องแต่ลูกหนี้ อันเป็นการแสดงว่าเจ้าหนี้ยังจะไม่ใช้สิทธิทางศาลเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ การที่ลูกหนี้โอนที่ดินให้ผู้อื่นไปจึงยังไม่ผิดฐานโกงเจ้าหนี้

ฎ.๓๙๗๓/๒๕๕๑ การร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนของโจทก์ไม่ใช่ว่าการใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ แต่เมื่อร้องทุกข์แล้วพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยที่ ๑ และขอให้จำเลยที่ ๑ คืนหรือใช้เงินจำนวน ๑๓๕,๐๐๘,๑๖๓.๙๒ บาท มาด้วย ทั้งโจทก์ได้ยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ในคดีดังกล่าวและศาลชั้นต้นอนุญาต ดังนี้ จึงมีความหมายโดยนิตินัยว่าโจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ในคดีดังกล่าวและมีคำขอให้บังคับจำเลยที่ ๑ คืนหรือใช้เงินจำนวนดังกล่าวด้วย เท่ากับว่าโจทก์ได้ใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้จำเลยที่ ๑ ชำระหนี้แล้ว

ขณะที่จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนโอนที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๒ จำเลยทั้งสองได้หย่ากันแล้ว ทั้งจำเลยทั้งสองได้ตกลงกันว่าให้จำเลยที่ ๒ ไปดำเนินการโอนที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๒ แต่เพียงผู้เดียว หลังจากนั้นจำเลยที่ ๒ ยังนำที่ดินไปจำนองด้วย แสดงว่าจำเลยทั้งสองมีเจตนาโอนที่ดินไปเพื่อมิให้โจทก์เจ้าหนี้ของจำเลยที่ ๑ ได้รับชำระหนี้ ประกอบกับคำว่าผู้อื่นตามมาตรา ๓๕๐ หมายถึงบุคคลอื่นนอกจากตัวลูกหนี้ การที่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นลูกหนี้ของโจทก์โอนที่ดินให้แก่จำเลยที่ ๒ ผู้ซึ่งไม่ได้เป็นลูกหนี้ของโจทก์จึงเป็นการโอนทรัพย์สินไปให้แก่ผู้อื่นแล้ว ส่วนต่อมาโจทก์สามารถสืบหาติดตามทรัพย์สินนำมาบังคับคดีได้หรือไม่เพียงใด เป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๕๐

•
ฎ.๘๙๐๕/๒๕๖๑ โจทก์ไปร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่จำเลยขอหาข้อบกพร่องก่อนวันที่จำเลยโอนที่ดิน ให้แก่บุตรทั้งสองของจำเลย การร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนย่อมนำไปสู่การฟ้องคดีอาญาของ พนักงานอัยการ ซึ่งรวมถึงการเรียกทรัพย์สินหรือราคาที่ดินที่โจทก์ต้องสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำ ความผิดแทนโจทก์ด้วยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ อีกทั้งเมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดี โจทก์จะยื่นคำร้อง ขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐ หรือไม่ก็ได้ ดังนั้น การร้องทุกข์ของโจทก์ไม่ว่าต่อมาโจทก์ จะยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์หรือไม่ก็มิใช่ผลเป็นการเรียกร้องทรัพย์สินหรือราคาที่ดินที่โจทก์สูญเสียไปจาก การกระทำผิดความผิดโดยพนักงานอัยการดำเนินการแทนแล้ว โจทก์ไม่จำเป็นต้องทวงถามหรือฟ้องคดีแพ่ง เพื่อบังคับชำระหนี้ อีกทั้ง การร้องทุกข์ของโจทก์จึงเป็นกรณีที่โจทก์จะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้จำเลย ชำระหนี้แล้ว เมื่อจำเลยมีเจตนาทุจริตยกเงินโจทก์ และโจทก์ได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ ดำเนินคดีแก่จำเลยแล้ว จำเลยจึงรู้แล้วว่าโจทก์จะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ การที่จำเลยโอน ที่ดินให้บุตรทั้งสองของจำเลยจึงเป็นไปเพื่อมิให้โจทก์ได้รับชำระหนี้ การกระทำของจำเลยจึงเป็น ความผิดตามมาตรา ๓๕๐

- การกระทำตามองค์ประกอบข้อ ๒ ต้องมีเจตนาด้วย

ฎ.๑๖๐๗๐-๑๖๐๗๒/๒๕๕๕ องค์ประกอบความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามมาตรา ๓๕๐ ผู้กระทำเพียงแต่รู้ว่าเจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลแล้วย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินใดก็ดี แก่งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริงก็ดี ก็ถือว่าเป็นความผิดแล้ว หากจำเป็นต้องถือเอาคำพิพากษาของศาลให้รับผิดในทางแพ่งมาเป็นองค์ประกอบความผิดไม่ เมื่อจำเลยที่ ๑ มีเจตนาโอนทรัพย์สินเพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ หากจำเลยที่ ๑ แพ้คดีในที่สุด การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นความผิดตามมาตรา ๓๕๐

นอกจากนี้ต้องมีเจตนาพิเศษ เพื่อไม่ให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้

ฎ.๔๑๑/๒๕๐๘ จำเลยกู้เงินโจทก์ เมื่อถึงกำหนดชำระจำเลยไม่ชำระกลับขายเรือนของจำเลยให้แก่นายเปลื้อง แต่การขายโจทก์เป็นผู้ติดต่อบอกขายและรับชำระหนี้เป็นข้าวเปลือกแทนเงิน ดังนี้ จะถือว่าจำเลยได้โอนเรือนไปให้แก่ผู้อื่นเพื่อไม่ให้เจ้าหนี้ของตนได้รับชำระหนี้ตามมาตรา ๓๕๐ ไม่ได้

ฎ.๑๑๓๔/๒๕๓๗ จำเลยเป็นหนี้ธนาคารเป็นเงิน ๖๙๖,๒๕๒.๕๙ บาท โดยจำเลยเอาที่ดินจำนองเป็นประกัน ธนาคารเจ้าหนี้ได้เร่งรัดให้จำเลยชำระหนี้ จำเลยจึงได้ขายที่ดินจำนองให้แก่ ก. ไปในราคา ๗๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นราคาที่ไม่ต่ำกว่าความเป็นจริง แล้วนำเงินนั้นชำระหนี้ให้แก่ธนาคารเจ้าหนี้ อันเป็นการชำระหนี้ที่จำเลยมีหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องปฏิบัติ แม้จะเป็นการขายภายหลังจากจำเลยทราบว่าเป็นหนี้โจทก์ตามคำพิพากษาแล้ว ก็ถือไม่ได้ว่าจำเลยขายที่ดินโดยเจตนาที่จะไม่ให้โจทก์ได้รับชำระหนี้ จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

ฎ.๑๓๐๐/๒๕๓๙ ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้จะต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ เมื่อไม่ปรากฏพฤติการณ์ร่วมมือกันระหว่างจำเลยกับ ป. อันสื่อเจตนาแก่ลังให้ตนเองเป็นหนี้อันไม่เป็นความจริงเพื่อไม่ให้กรมตำรวจในฐานะเจ้าหนี้ของ ป. ได้รับชำระหนี้แล้ว การกระทำของจำเลยจึงไม่มีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

ฎ.๖๑๕๐/๒๕๖๑ ในขณะที่จำเลยขายที่ดินพิพาทไม่ทราบว่าถูกโจทก์ฟ้องคดีมาก่อน เนื่องจากขณะนั้นจำเลยอยู่ต่างจังหวัด ตามพฤติการณ์น่าจะเชื่อว่าเป็นการขายที่ดินเพื่อปลดเปลื้องภาระหนี้ต่อเจ้าหนี้อื่น ซึ่งเป็นหนี้ที่มีอยู่จริงซึ่งจำเลยมีหน้าที่ต้องชำระโดยไม่ใช่เกิดจากการสมคบหรือแกล้งเป็นหนี้โดยมีมูลเหตุชักจูงใจหรือมีเจตนาพิเศษเพื่อมิให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน จึงไม่อาจถือได้ว่าจำเลยมีเจตนากระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๐